

VANDPOSTEN

DANSKE VANDVÆRKERS MEDLEMSMAGASIN

**Når vi gør noget lokalt,
ser vi effekten med
vores egne øjne**

**Danske
Vandværker**

Indhold

Vandposten, september 2020, nr. 225

Ansvarshavende redaktør
Susan Münster

Redaktion
Stine Bærentzen
Mette Kingod (redaktør)
Dorthe G. Rasmussen

Redaktionen afsluttet
08.09.2020

Layout
Irene Blak Villadsen

Forside
Grafik: Adobe Stock
Foto: Jesper Voldgaard

Tryk
Sangill Grafisk
Oplag 6.800 stk.
Seneste kontrollerede oplag: 6.757 stk.
Periode: 1. juli 2018 -30. juni 2019.

Trykt på Multiart Silk 115 g med
miljøvenlige vegetabiliske farver.

Artikler kan citeres med
kildeangivelse.

Adresseændring og abonnement
Helene Bjerre
Tlf: 56 14 42 42
info@danskevv.dk

Eller på Min side - Selvbetjening

Årsabonnement: 290 kr.
(5 udgivelser/år).

Opsigelse: 1 måneds varsel
til årsskiftet.

Annoncer
Book annonce hos DG Media
Mette Kronborg, Account Manager
Tlf. 40 42 55 91
Mail: mette.k@dgmedia.dk

Vandposten udgives af
Danske Vandværker
Solrød Center 20C, 1.
2680 Solrød Strand
info@danskevv.dk
Tlf. 56 14 42 42
www.danskevv.dk

DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

- 5** | Leder
- 6** | Medlemsundersøgelse
- 8** | Politiske nedslag i efteråret
- 11** | Vigtigt at have fokus på it-sikkerhed
- 15** | Husk: Søg om indvindingstilladelse i god tid
- 16** | Overflødige brandhænder bør fjernes med det samme
- 21** | Tankinspektion med undervandsdrone gav mange svar
- 25** | Vin passer på grundvandet
- 58** | Ny strategi – slutspurten er sat ind
- 60** | Mød en regionsformand
- 62** | Første online generalforsamling i Region Øst
- 64** | Orientering fra landsbestyrelsen
- 66** | I drikkevandets tjeneste
- 70** | Arrangementer
- 72** | Vigtige datoer og Nyt om navne
- 74** | Leverandøroversigt
- 82** | Regionsoversigt

Kom på messe i Fredericia

 2. oktober

Vi passer på hinanden

Vi har gjort alt, hvad der er i vores magt for, at du kan føle dig tryk, når du deltager i messen.

Messe C i Fredericia følger HORESTAS "Safe to visit"-program. Det betyder, at myndighedernes krav til afstand, rengøring, hygiejne, håndtering af gæster og arbejdsgange følges af de ansatte i Messe C.

Du kan få engangshandsker og mundbind ved indgangen, og overalt er der afstandsmarkering på gangarealerne, som er bredere end normalt. Ligeså er der med få meters afstand er spritstationer.

Mød 60 udstillere

På messen kan du møde 60 udstillere, og på Blå Scene er der foredrag med spændende produktnyheder.

Vi sætter fokus på FN's verdensmål

Kom forbi Danske Vandværkers stand og få en snak om verdensmålene.

Tilmelding

Som altid er det gratis at deltage i messen - men det er en god ide, at du tilmelder dig på forhånd. Så ligger dit navneskilt klar til dig ved indgangen. Du kan også bestille morgenmad og frokost.

27

Tema | Drikkevand på forbrugernes hænder

Vandposten sætter fokus på de mange stærke elementer i fællesskabet omkring vores drikkevand. Vi står stærkt, men der er trusler derude.

Tema

Drikkevand på forbrugernes hænder

- 27 | Rundt om forbrugereje
- 30 | Fællesskabets muskler kan beskytte grundvand
- 33 | Fællesskabets mange styrker
- 36 | Vi gør vores bedste, og vi gør det i vores fritid, så vis respekt
- 39 | Vores vandværk lukkede, og vi mistede nærheden
- 42 | Frivilligt arbejde for millioner på kommunens forbrugerejede vandværker
- 45 | Lille vandværk i Drastrup har god opbakning fra forbrugerne
- 46 | Forbrugerejet vandværk fremtidssikrer vandforsyningen i Grenaa
- 50 | Coop: Forbrugerne kan hjælpe på flere måder
- 52 | Vi skal genopdage vores værdier
- 56 | Forbrugereje handler om, at man sammen løser et fælles problem

16

Overflødige brandhaner bør fjernes med det samme.

23

Tankinspektion med undervandsdrone.

46

Forbrugerejet vandværk fremtidssikrer vandforsyningen i Grenaa.

The AO logo consists of the letters 'A' and 'O' in a bold, red, sans-serif font. The 'A' and 'O' are connected at the top right.

MÅ VI PRÆSENTERE VAGA PLUS OG VAGA PRIMA BRØNDENE!

Vidste du, at AO Vaga forsyning selv designer og producerer brønde til entreprenør, spildevands og vandforsyningsmarkedet? Faktisk tilpasser vi brøndene præcis efter dine behov. Så du er helt sikker på, at få præcis den brønd du har brug for.

**Vaga Plus er udviklet til entreprenør & spildevandsmarkedet,
Vaga Prima er udviklet til Vandforsyningsmarkedet**

VAGA
FORSYNING

AO VAGA FORSYNING A/S, MOSSVEJ 2, 8700 HORSENS
TLF.: 7028 0777, MAIL: VAGAVAERKSTED@AO.DK

Tekst: Ole Wiil, landsformand
Foto: Frank Cilius

Generationsskifte på menuen

Efteråret er lige om hjørnet, og generalforsamlingerne i regionerne er på menukortet. Vi kan ikke rigtig tale om generalforsamlinger uden samtidig at sige valg til bestyrelsesposterne. Og i år kommer vi for alvor i gang med generationsskiftet i regionerne, som tilsammen tæller foreningens repræsentantskab. Flere bestyrelsesmedlemmer takker af efter mange år. Jeg vil her indledningsvis benytte lejligheden til at sige tak for indsatsen til jer, der har valgt ikke at genopstille.

Potentialet for at rekruttere nye kræfter til regionernes bestyrelser er stort. Vi ER en meget stor enkeltsagsbevægelse med ca. 10.000 aktive personer på 1.800 forbrugerejede medlemsvandværker. Det er os, der sikrer, at der bliver leveret vand sikkert og effektivt til vores forbrugere. Vi har engagementet, og vi er aktive, og jeg er sikker på, at der er flere personer i den store enkeltsagsbevægelse, som vil bidrage til at udstikke kursen for foreningens fremtid i den valgte politiske ledelse.

Mange tvivler, flere tøver, nogle venter på en opfordring

Min opfordring til alle skal derfor lyde: Træk i arbejdstøjet. Gå ud og bank på dørene hos mulige nye kandidater, som du mener bedst kan repræsentere dig

og dit vandværks vision for fremtiden. Og bank gerne på hos nogen, der ikke nødvendigvis ligner dig selv. For jeg er sikker på, at der er flere derude, som går rundt og venter på en opfordring til at være med.

I sig selv er det en vigtig kerneopgave at skaffe nye, der vil være med. Og endnu vigtigere er det at arbejde for, at regionens bestyrelse afspejler hele det samfund, vi servicerer: Mænd og kvinder, nye og erfarne og unge og ældre med alle mulige professioner og erfaringer, der samlet set kan trække i en positiv retning.

Mange, der allerede er med i bestyrelsesarbejdet, tvivler på, om der er nogen, der vil. Jeg håber, at jeg har fået den tanke manet i jorden, når jeg før pegede på, hvor mange vi i grunden er.

Andre tøver, for det går jo meget godt. "Jeg kan jo godt lige taget et par år mere, og det er også bøvlet at få nye ind". Begge dele er rigtigt nok. MEN derfor skal vi alligevel i gang med glidende generationsskifter, så vi erfarne på bedste mesterlærer-vis kan sætte de nye ind i sagerne.

Lyt til og anerkend de nye

Det kan være svært at komme ind i en bestyrelse, hvor medlemmerne har

en lang fortid sammen. Derfor slutter opmærksomheden heller ikke, når nye kandidater er valgt ind. Vi skal tænke over, hvordan vi tager imod de nye i vores bestyrelser, så de oplever, at de er velkomne, og at vi lytter til deres ideer og synspunkter. Al forskning viser, at hvis man skal fastholde frivillige i bestyrelsesarbejdet, så skal det være spændende at være med. Det bliver det, når man oplever, at man er med til at gøre en forskel. Det skal også være sjovt at være med, og det bliver det, når man oplever, at man har gode relationer med de andre.

Tips og tricks på vej

I løbet af efteråret vil sekretariatet arbejde under overskriften "Hjælp til selvhjælp". Der udarbejdes værktøjer til vandværkerne, som de kan bruge til at skabe konkrete handlinger, der vil øge synligheden og kendskabet til det lokale vandværk. Forudsætningen for at vi har et aktivt repræsentantskab og foreningen kan overleve, er engagerede og aktive bestyrelser i de lokale vandværker.

Kom nu op af sofaen. Vær med til at banke på hos nye vandværksfolk, der kan blive en del af den politiske ledelse af vores forening.

Medlemsundersøgelse

I april 2020 gennemførte Danske Vandværker en medlemsundersøgelse, som blev besvaret af 1.311 bestyrelsesmedlemmer og ansatte fra 923 forskellige vandværker. Dermed er lidt over halvdelen af foreningens medlemmer repræsenteret i undersøgelsen. Tusind tak til alle jer, der tog jer tid til at besvare spørgeskemaet.

Medlemsundersøgelsen viser, at der er rigtig stor tilfredshed med Danske Vandværker som brancheforening, og oplevelsen er, at foreningen lever op til forventningerne. Det samme gælder

rådgivningen af medlemmerne, hvor der ligeledes udtrykkes en god tilfredshed fra de af jer, der benytter den. Det er mest juridisk, organisatorisk/økonomisk og teknisk rådgivning, I efterspør-

ger, men mulighederne for rådgivning er flere end dem, og det skal vi blive bedre til at fortælle jer om.

Der er fortsat et ønske fra jer om at se en markant synlighed fra foreningen i forhold til at præge den offentlige debat og kunne påvirke reguleringen. Det er et område, som vi strategisk prioriterer højt, og som I også på forårets dialogmøder har bekræftet os i, er vigtigt.

Det lokale samarbejde

Det er kun 1 ud af 5 vandværker, der har planer eller tanker om sammenlægning med et andet vandværk. Til gengæld indgår omkring halvdelen i et uformelt samarbejde med ét eller flere nabovandværker.

Årsagen til at have indgået et samarbejde eller lægge sig sammen med et andet vandværk er for eksempel at opnå

en bedre administration/økonomi, et nedslidt vandværk, mangel på bestyrelsesmedlemmer, sikring af bedre drift/forsyningssikkerhed og for at være modstandsdygtig overfor for eksempel en forurening. De samme årsager gør sig gældende hos dem, som i fremtiden overvejer en form for samarbejde eller sammenlægning med et eller flere nabovandværker.

Vandværket i lokalsamfundet

Når man kigger på den lokale opbakning til vandværket, er det oplevelsen, at den findes lokalt. Lidt anderledes ser det ud, når det handler om vandværkets rolle, hvor størstedelen mener, at vandværket spiller en mindre eller ingen synlig rolle i lokalsamfundet.

De fleste steder er der op til 20 deltagere til generalforsamlingen, og der er sjældent kampvalg om ledige bestyrelsesposter. Rekruttering udgør en vis udfordring i forhold til baggrund og mangfoldighed.

Netop sammenlægninger og samarbejder er noget, vi i Danske Vandværker vil have endnu mere fokus på i fremtiden, hvor vi bl.a. kommer med en opdateret vejledning og diverse hjælpeværktøjer. Find værktøjerne på danskevv.dk.

Forurening og driftsplaner

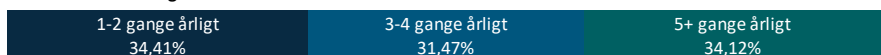
Hvis der sker en forurening, angiver cirka 3 ud af 4 vandværker, at de stadig kan forsyne forbrugerne med vand fra enten egen boring eller fra andet vandværk via enten en fast eller en midlertidig forbindelse. Det er oftest hos kommunen, at vandværket søger hjælp, hvis det rammes af en forurening.

Der er hele 4 ud af 5 vandværker, der har en drifts- og vedligeholdelsesplan, og den har for størstedelens vedkommende en tidshorisont på fem år.

Gennemfører I egenkontroller (mikrobiologiske undersøgelser) på dit vandværk?

Hvor ofte udfører I egenkontrol?

Har du mulighed for videregående vandbehandling ved forurening (enten A- eller B-parametre)?

Ca. en tredjedel af bestyrelserne består af både mænd og kvinder. En klar overvægt både ønsker og arbejder aktivt mod en mere mangfoldig bestyrelse.

2 ud af 3 bestyrelser udbetaler honorar. I gennemsnit udbetales årligt 71.578 kr. til den samlede bestyrelse.

Vandværkets bestyrelse

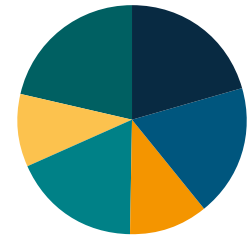
Undersøgelsen viser, at en bestyrelse typisk består af 4-7 personer, som afholder ca. 3-4 møder årligt af en varighed på 2-4 timer pr. møde. Omkring halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne bruger mere end 50 timer årligt på bestyrelsesarbejdet, og de fleste har siddet i bestyrelsen i mere end 10 år.

Bestyrelsens fornemste opgave er at udføre den overordnede, strategiske ledelse af vandværket og stå på mål for det arbejde overfor ejerne (forbrugerne) på generalforsamlingen. For at den kontrol kan udøves, kræver det åbenhed fra bestyrelsen, der viser, at den er kompetent til at udføre sit arbejde. Ved at arbejde med "Kodeks for godt

bestyrelsesarbejde" redegør bestyrelsen for sit arbejde. I samme åndedrag kan kodekset benyttes som platform til at fortælle om det spændende ved vandværksarbejdet, så det vækker interessen hos måske kommende bestyrelsesmedlemmer.

Opgaven med at indfange nye til bestyrelserne står mange vandværker overfor i de kommende år, og allerede i efteråret 2020 kan du komme med på kursus om blandt andet rekruttering, bestyrelsesarbejde herunder "Kodeks for godt bestyrelsesarbejde".

Hvilke kompetencer har bestyrelsesmedlemmerne i din vandværksbestyrelse?

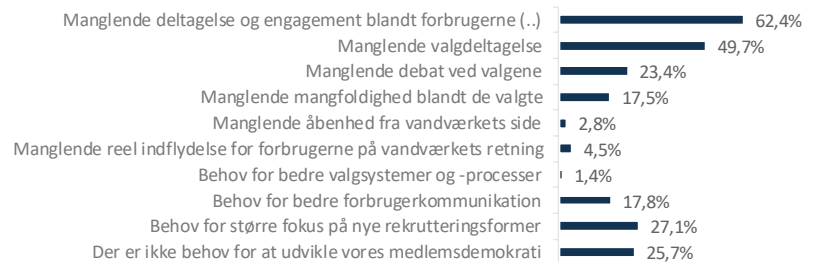

- Regnskabsmessig og finansiell
- Mijjøteknisk viden
- Ledelseerfaring
- Kommunikation og formidling
- Vandfaglig viden
- Maskinteknisk viden

Medlemsdemokratiet i vandværket

Oplevelsen er, at der arbejdes aktivt for at få flere til at deltage aktivt i vandværksarbejdet. Det er blandt andet ved at have fokus på åbenhed og kommunikation, men engagementet hos forbrugerne svigter i forhold til at møde op og gøre sig gældende.

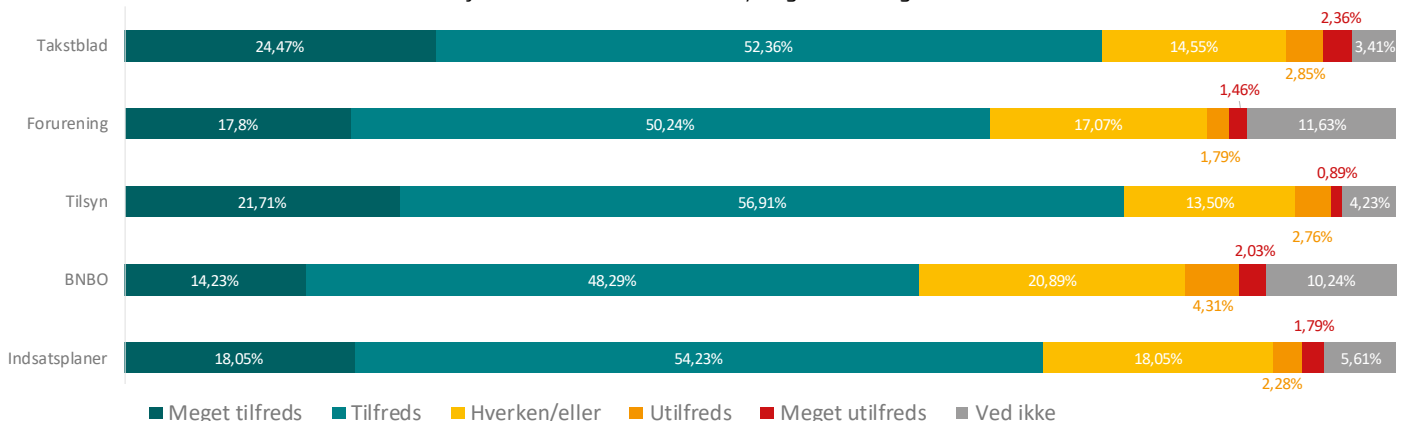
Efter din opfattelse, hvor er de tre største udfordringer i forhold til medlemsdemokratiet på dit vandværk?

I den kommende tid vil vi i Danske Vandværker udarbejde materiale, I kan bruge i arbejdet med at markedsføre vandværket og derigennem åbne forbrugernes øjne for vandværkets betydning for lokalsamfundet. Forhåbentlig vil en kampagne med fokus på rekruttering også skabe større lyst til at engagere sig. Hold øje med vores forskellige medier, hvor vi kommer til at fortælle meget mere om det.

Samarbejdet med kommunen

Hvor tilfreds eller utilfreds er du med samarbejdet med den kommunale myndighed ift. følgende emner?

Af Dorthe G. Rasmussen, pressemedarbejder
Foto: Anders Hviid

Politiske nedslag i efteråret

Klimadagsordenen

Den decentrale vandstruktur skal bevares, da den både er god for klima og vandkvalitet. Vores nuværende drikkevandsmodel er under beskyndning fra flere sider, men beregninger viser, at transport af drikkevand over længere

distancer koster mere energi. Krüger A/S har regnet sig frem til et merforbrug på cirka 15 procent per 10 kilometer, samtidig går lang transportvej udover kvaliteten af drikkevandet.

Effektiviseringsrapporten

Forsyningssekretariatets effektiviseringsrapport vil ganske givet også komme til at fylde en del i den kommende tid. Effektivitet er godt, så længe det ikke går ud over kvalitet, forsyningssikkerhed og den grønne omstilling. Der er flere bundlinjer, og store kommunale multiforsyninger er ikke nødvendigvis mere effektive end mindre forbrugerejede drikkevandsselskaber.

Vores beregninger viser, at fra 2011 til 2019, som er den periode, hvor der har været regulering efter vandsektorloven, har vandpriserne på de forbrugerejede vandværker været mellem 15 og 20 procent lavere end på de kommunale. Så selvom de kommunale værker har bedre muligheder for stordrift, kan de altså ikke holde priserne på et lavere niveau. Nogle prøver at forklare forskellen med, at de forbrugerejede ikke investerer i deres anlæg.

Men hvis man gennemgår de data, som Forsyningssekretariatet har, kan de højere vandpriser hos de kommunale vandværker ikke forklares med, at de har et højere investeringsniveau sammenlignet med de forbrugerejede vandværker.

Hos Danske Vandværker tror vi nu mere på, at det er fordi, de forbrugerejede vandselskaber har 100 procent fokus på kerneopgaven, nemlig at levere godt drikkevand til forbrugerne. Det er et område, som vil blive gransket nærmere.

Kampen mod mere regulering

De forbrugerejede vandforsyninger er drevet af sund fornuft og logik, fordi ejer og forbruger er den samme. De fleste vandværksfolk er også meget ansvarlige og har af sig selv fokus på at holde omkostningerne nede. Derfor er der ikke brug for yderligere regulering af de forbrugerejede vandværker.

Konference om fremtidens drikkevandsbeskyttelse

Danske Vandværker, Dansk Planteværn, Økologisk Landsforening og JA (fagforening inden for natur, miljø og fødevarer) sætter spot på vores drikkevand 5. november.

På konferencen drøfter vi udfordringer med forurening af grundvandet. Og hvordan vi bevarer danskernes tillid til drikkevandet.

Kom med til konferencen

"Fremtidens drikkevandsbeskyttelse", hvor vi sætter spot på udfordringerne med forurening af grundvandet. Vi stiller spørgsmålet: Hvad der skal til, for at danskerne har tillid til drikkevandet i fremtiden?

Miljøminister Lea Wermelin indleder konferencen, og bagefter sætter forskere, fagpersoner og repræsentanter fra myndighederne fokus på udfordringer og løsninger i forhold til grundvandsforurening og grundvandsbeskyttelse.

Vi slutter konferencen med en politisk debat af, hvad der skal til for at sikre fremtidens beskyttelse af drikkevandet. Politikere er bl.a. Mai Villadsen (EL), Jacob Jensen (V) og René Christensen (DF). Niels Krause Kjær, vært på DR2 Deadline, er ordstyrer.

Praktisk

Tid: Torsdag 5. november 2020, kl. ca. 12:00 – 16:00.

Sted: Fællessalen på Christiansborg.

Pris: Deltagelse er gratis.

Vi gør opmærksom på, at der i forbindelse med arrangementet kan blive taget billeder og optaget video til brug for Danske Vandværkers kommunikationskanaler.

Ønsker du ikke at være med på billeder/video, skal du oplyse det på dagen.

SILHORKO

Service

**Et hold af specialister
holder dit vandværk
i luften – året rundt!**

Service er en tillidssag – og en sag for specialister. Med kompetente serviceteknikere i front, der også kan trække på vores andre specialister inden for ALLE tekniske aspekter af vandbehandling, tilbyder SILHORKO service og forebyggende vedligehold, der ikke kun er baseret på tillid – men også på viden!

Sammen sikrer vi kvaliteten af dit, mit og vores drikkevand.

SILHORKO-EUROWATER A/S

Jylland/Fyn: 87 93 83 00

Sjælland: 48 20 10 00

service.dk@silhorko.dk

www.silhorko.dk/service

SILHORKO

REN VANDBEHANDLING

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Fotograf: Frank Cilius

Vigtigt at have fokus på it-sikkerhed

Projektet Samarbejdende Cybersikkerhed startede 1. juli med første etape. Forberedelserne til projektet har inkluderet en gennemgang af de deltagende vandværkers it-setup og installation af en sensor, som skal overvåge trafikken i SRO-anlæggene.

Et af de fem vandværker, der er med i projektets første etape, er Vandcenter Djurs. Direktør Henrik H. Jordalen fortæller, at de på hans vandværk har prioriteret it-sikkerheden højt, men alligevel fandt de en overraskelse, som kan vække bekymring, i arbejdet med at installere sensoren.

"Jeg synes, at vores it-sikkerhed er fornuftig, og vi fik da ros af it-firmaet Derant, da de undersøgte vores it-setup. Alligevel fandt vi en overraskelse i serverskabet i form af et kabel, der knytter administrations-system og SRO-system sammen – og det kan udgøre en sikkerhedsrisiko og dermed

en bagdør for hackere", siger Henrik H. Jordalen – en risiko, som Vandcenter Djurs naturligvis har elimineret.

Vandværkerne, der deltager i projektet, får installeret en sensor, der overvåger al internettrafik på deres SRO-anlæg. Ideen med projektet Samarbejdende Cybersikkerhed er at analysere al trafik og advare vandværket i de tilfælde, hvor fjendtlige aktører forsøger at skaffe sig adgang til vandværkets system. Derudover vil vandværket få information om, hvad de kan gøre for at eliminere den fjendtlige "gæst".

Henrik Hørregaard Hjordalen: "Vi gør meget ud af it-sikkerheden, men vi fandt en overraskelse i serverskabet. Et kabel, der forbinder administrationssystem og SRO-system kunne udgøre en risiko, men det har vi rettet op på nu".

Ingen kan sige sig fri – hverken store eller små

”Vi bliver mere og mere digitale. Det har helt åbenlyse fordele. Men også ulemper. Derfor er vi nødt til at arbejde seriøst med it-sikkerhed. Min pointe er, at ingen kan sige sig fri for risikoen for at blive hacket – og det uanset, om vi taler om et stort vandværk eller et lille. På verdensplan vil vi se flere hackerangreb, og jeg tror, at it-sikkerhed bliver lige så stort som GDPR”, siger Henrik H. Jordalen.

Vandcenter Djurs er gået med i projektet for at skærpe deres fokus på it-sikkerheden.

”Vi er nødt til at erkende, at det ikke er tilstrækkeligt med et virusprogram og en firewall. Hackere er meget avancerede, og vi har jo typisk ikke de nødvendige kompetencer for at dæmme op mod de risici, som hackere udgør. Vi er nødt til at hente hjælp eksternt. Men mit synspunkt er, at vi er nødt til at lære og forstå på et overordnet niveau, det er et helt nyt fagområde, som skal inkluderes i den almindelig vandværksdrift”, siger Henrik H. Jordalen, der mener, at forsyningerne altid har været gode til at passe på forbrugernes data, og samme opmærksomhed skal branchen have på de digitale produktionsanlæg.

Det værste er

Henrik H. Jordalen mener, at de store hackerangreb kan elimineres med det samme ved at lukke ned – selv om det er slemt nok i sig selv.

”Den største risiko derimod kommer fra de hackerangreb, man ikke opdager. Der er mange eksempler på, at hackere kommer ind i it-systemer og ligger på lur, mens de udspionerer, hvordan vi arbejder – lærer vores processer at kende – og på et tidspunkt slår de til. Det kan f.eks. være ved stille og roligt at ændre på alarmgrænserne. Når det ikke bliver opdaget, kan hackerne genere en vandforsyning betydeligt, i og med

at vi ikke får alarmer, når noget er galt. Og dermed er det også forklaringen på, hvorfor dette cyberprojekt er relevant for os”, siger Henrik H. Jordalen.

På Vandcenter Djurs er der procedurer for alle dele i produktionen, også for backup. Det er et rigtig godt værktøj, der kan afsløre eventuelle ændringer af f.eks. en alarmgrænse. Er den foretaget af personalet vil den fremgå af logfilen og hvis ikke, betyder det, at ændringen må være foretaget af en uden autorisation til vandcentrets systemer. Og så skal der sættes initiativer i værk, der kan lukke af for uvedkommende i systemerne.

Henrik Harregaard Hjordalen: ”Vandcenter Djurs er gået med i projektet for at skærpe deres fokus på it-sikkerheden”.

Cyberangreb

Et avanceret angreb tager tid

Trin	Informationsindsamling	Adgang	Fodfæste og bagdøre
Formål	Find information om indgang, relationer, system opsætning.	Tilgå netværket.	Etabler fodfæste i alle netværk, opret persistens, og lav bagdøre.
Metoder	Åbne søgninger: Hjemmesider, pressemeddelelser, LinkedIn, Facebook.	Spear phishing, vandhuller.	Aktiv unik ondsindet kode.

DERANT

INDUSTRIENS FOND FREMMER DANSK KONKURRENCEEVNE
The Danish Industry Foundation

Nyt afsnit til beredsskabsplanen

Vandcenter Djurs har et afsnit om it-sikkerhed i beredsskabsplanen.

”Det afsnit kommer vi til at opdatere, når vi er færdige med projektet, som vi forventer os meget af. Vi har godt styr på terrørsikring med overvågning og krav om indtastning af en kode, når en boring bliver åbnet ... sker det ikke, lukker boringen efter 30 sekunder. Ligeså har vi fokus på en mere simpel omstilling fra digital styring til manuel i det nye vandværk, som vi er ved projektere lige nu”, siger Henrik H. Jordalen.

Projektet Samarbejdende Cybersikkerhed

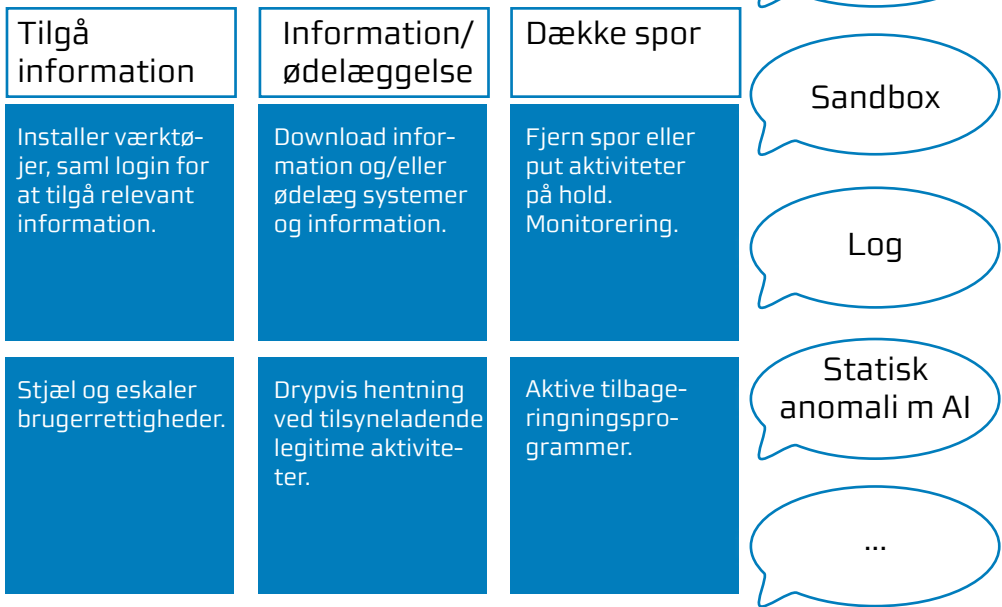
Projektet er støttet af Industriens Fond og udføres af Danske Vandværker i samarbejde med GTS-instituttet, Dansk Brand- og Sikringsteknisk Institut, it-sikkerhedsfirmaet Derant og data-analysefirmaet Halfspace.

Projektet udvikler en IT-sikkerhedsløsning, som er optimeret til medlemmerne af Danske Vandværker, og som muliggør vidensdeling og samarbejde omkring it-sikkerhed. Ud over løsningen indeholder projektet også uddannelse og træning i it-sikkerhed for Danske Vandværkers medlemmer.

I øjeblikket afprøves første version i en pilottest hos 5 medlemmer. Senere kommer yderligere 10 vandværker med som pilotdeltagere. Efterfølgende kan alle medlemmer af Danske Vandværker tilslutte sig løsningen.

Projektet er støttet af Industriens Fond.

Let at omgå:

Halfspace.io

GILLELEJE VANDVÆRK SPARER BEKYMRINGER OG 24 % ENERGI

IE5 IE5-KLASSIFICERET

“Nu kan jeg følge driften på telefonen hjemme fra kontoret”.

Driftschef
Jesper Frederiksen

GILLELEJE VANDVÆRK

GRUNDFOS MPC-ANLÆG MED CRE 32-4-2-PUMPER

Det var ikke udsigten til besparelser, der satte gang i udskiftningen af de gamle pumper i Gilleleje Vandforsyning. Det var utrygheden ved, hvornår pumperne, der havde kørt uafbrudt siden 1985, ville bryde ned - hvilket de gjorde julen 2017.

I dag er der igen fuld kontrol over pumpeanlægget, og effektiv styring og driftssikkerhed er den nye dagsorden.

“Nu sørger Grundfos MPC-styringen for, at de fire CRE-pumper leverer det vand, der er brug for – uden nedbrud og oven i købet med væsentlige energibesparelser på pumpestationen”, forklarer driftschef Jesper Frederiksen.

LÆS JESPER
FORTÆLLING OG
BLIV INSPIRERET

Husk: Søg om indvindingstilladelse i god tid

Når en indvindingstilladelse udløber, skal dit vandværk ansøge kommunen om at få den fornyet.

Mange af landets vandværker har en indvindingstilladelse, som enten er udløbet, eller som snart udløber.

I nogle kommuner er der lange sagsbehandlingstider, og derfor er det vigtigt, at I søger om at forny tilladelsen i god tid.

Har I allerede sendt en ansøgning, er det en god ide at rykke kommunen og evt. bede om en midlertidig administrativ forlængelse af den eksisterende tilladelse, indtil I får den endelige tilladelse.

Hent vores skabelon og tjekliste

Har I ikke søgt kommunen om indvindingstilladelse endnu, kan I bruge vores ansøgningsskabelon.

I finder den på: danskevv.dk > Viden om > Adgang-til-boringer-og-ledninger > Indvindingstilladelse

Brug også tjeklisten, som skaber overblik over de nødvendige oplysninger, som I skal huske at få med i ansøgningen. Den ligger også på danskevv.dk.

Kontakt rådgivningen i sekretariatet, hvis I har spørgsmål.

Derfor er det vigtigt, at vandværket har en gældende vandindvindingstilladelse

- Vandforsyningsloven kræver, at I har en gyldig tilladelse, for at I må indvinde grundvand.
- Hvis I ikke har en indvindingstilladelse, kan det i yderste konsekvens medføre en bøde.
- Hvis I ikke har en indvindingstilladelse får I ikke udlagt en BNBO af staten, og boringerne er derfor mere udsatte over for pesticider.

Det er ikke kun kommunerne, der kan forsinke udpegningen af BNBO. Når der gives en ny indvindingstilladelse, eller den ændres, skal staten genberegne BNBO'en. Det kan tage flere år før staten har udført dette arbejde, bl.a. fordi den ikke har ressourcer til at foretage en hurtig beregning.

Kommunerne kan dog altid lave en indledende risikovurdering for den eksisterende boring på grundlag af de foreløbigt udpegede BNBO'er.

Politisk fokus på blødgøring af drikkevandet

Før sommerferien vedtog Folketinget aftalen "Klimaplan for en grøn affalds- sektor og cirkulær økonomi". Heri står der bl.a., at der skal udarbejdes en vejledning om, hvordan central blødgøring kan etableres på vandværkerne.

Forslaget vil være forholdsvist nemt for jer at forholde jer til, når blot de kommende anbefalinger tager højde for de geologiske forskelle, der er på tværs af landet og fra vandværk til vandværk, når det gælder hårdheden af vandet. Det vil vi arbejde for at sikre.

Vi vil også arbejde for at undgå, at myndighederne påbyder blødgøring for enhver pris. Vi mener, at det bør være op til de enkelte vandværker selv at afgøre – blandt andet på baggrund af efterspørgslen fra forbrugerne – om der skal monteres et blødgøringsanlæg.

Det er endnu ikke dokumenteret, i hvilket omfang, der er klima-besparelser at hente ved at etablere central blødgøring på vandværkerne.

Klimaplanen tager ikke højde for, hvilke økonomiske konsekvenser, det kan have for danskerne, hvis vandværkerne får påbud om at blødgøre vandet. Planen forholder sig heller ikke til eventuelle miljømæssige ulemper, hvis den valgte blødgøringsmetode indebærer brug af kemikalier.

Læs mere

Læs hele aftalen via Danske Vandværkers hjemmeside – på side 14-15 i aftalen handler det om drikkevand:

danskevv.dk > Aktuelt > Ny politisk aftale om klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi (eller søg: cirkulær økonomi)

Se også katalog om blødgøring af drikkevand, som Teknisk Forum har udarbejdet:

danskevv.dk > Viden om > Vandværket > Katalog om blødgøring af drikkevand

Af Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder
Fotograf: Frank Cilius

Overflødige brandhaner bør fjernes med det samme

Ubrugte brandhaner er en trussel mod kvaliteten af drikkevandet, fordi det bakteriefyldte vand i brandhanerne potentielt set kan løbe ind i ledningsnettet med vand til forbrugerne. Nu opfordrer KL til, at kommunerne fjerner de overflødige brandhaner eller sikrer dem med kontraventiler.

Når en brandhane ikke længere bliver brugt til brandslukning, står vandet stille i brandhanen. Det stillestående vand giver optimale betingelser for bakterier, og det bakteriefyldte vand er mørkt og helt uacceptabelt som drikkevand.

Brandhanerne bekymrer

Når der ikke er monteret en såkaldt kontraventil i de ubrugte brandhaner, er der risiko for, at vandet med bakterier suges ind i ledningen med drikkevand, hvis der for eksempel kommer undertryk i ledningsnettet på grund af ledningsbrud eller, hvis der er et ekstra stort forbrug af vand.

Vandværksformand Thorkild Jensen fra Lunderskov Vandværk i Kolding Kommune undrer sig derfor over, at truslen fra de knap 30 ubrugte brandhaner på vandværkets ledningsnet ikke fjernes.

”Der er en risiko for, at vi på et tidspunkt får en forurening på grund af brandhanerne, og det har jeg det rigtig dårligt med”, siger Thorkild Jensen.

”Vi tager mange foranstaltninger på vandforsyningen for at sikre vores vandværker mod alverdens ting, og myndigheder bruger energi på at be-

skytte vandet mod pesticider. Det er også fair nok, men når der nu bliver gjort så meget for kvaliteten af drikkevandet, så virker det forkert, at brandhanerne bliver glemt i snakken om, hvordan vi passer på drikkevandet. For ligesom pesticider, så udgør brandhaner en potentiel risiko”, siger formanden.

Thorkild Jensen ser derfor gerne, at brandhanerne bliver fjernet eller sikret med en kontraventil. Men det er beredskabet og dermed kommunen, der ejer brandhanerne, og derfor er det en kommunal opgave at finde pengene til at løse problemet.

KL: Problem skal løses lokalt

I Kommunernes Landsforening, KL, er de bekendt med problemstillingen, men KL mener, at problemet skal løses lokalt i kommunerne.

”For det første er der det sundhedsmæssige i det, fordi vandselskaberne er bekymrede for tilbageløb af det stillestående vand. For det andet skal kommunerne bruge ressourcer på at vedligeholde de overflødige brandhaner”, siger chefkonsulent i KL Nete Herskind.

”Vi har derfor opfordret kommunerne til at samarbejde med beredskabet og vandforsyningerne om at få et overblik over de overflødige brandhaner med henblik på at få dem fjernet”, fortsætter hun.

Uacceptabelt

I Danske Vandværker glæder direktør Susan Münster sig over, at KL har opfordret kommunerne til at løse problemet.

”Det er et stort skridt i den rigtige retning, at KL nu går ud og opfordrer kommunerne til at håndtere problemet. Jeg ved, at mange vandværker – med god grund – ser de overflødige brandhaner som en risiko, og derfor har vi i samarbejde med DANVA holdt møder med KL for at sætte fokus på problemet”, siger direktør i Danske Vandværker Susan Münster.

KL anfører dog, at problemet med inaktive brandhaner ikke udgør en akut forureningsrisiko, men at det vil være rigtigt at få dem fjernet over en årrække. Og det undrer Susan Münster.

”De ubrugte brandhaner kan betragtes som åbne sår ind til det rene drikkevand, og vi kan ikke leve med, at der kan gå flere år inden problemet bliver løst. Ud fra et hensyn til forbrugernes sundhed er det fuldstændig uacceptabelt, at en velkendt trussel mod drikkevandet ikke bliver fjernet med det samme”, siger hun.

■ Thorkild Jensen er formand for Lunderskov Vandværk og bestyrelsesmedlem i Danske Vandværkers Region Syd.

▲ Det vides ikke, hvor mange bakteriologiske overskridelser, som direkte skyldes brandhanerne. Men en brandhane kan betragtes som et åbent sår i vandforsyningsområdet.

Formand i kommunalt udvalg sender spørgsmål videre

Tilbage hos Thorkild Jensen og Lunderskov Vandværk bliver problemet med brandhanerne kun løst, hvis kommunalpolitikkerne i Kolding prioriterer det.

"Jeg har ikke hørt om problemstillingen med brandhaner, før du nævner det", siger formand for Teknik- og Klimaudvalget Jakob Ville (V) i et telefoninterview, og fortsætter:

"Men jeg vil sende spørgsmålet videre til embedsværket, og derfor kommer det måske på dagsordenen på det kommende udvalgs møde".

I Danske Vandværker fortsætter vi naturligvis med at have fokus på problemet.

Skabelon til serviceaftale om brandhaner

Kommunen bør foretage et eftersyn af brandhanerne to gange om året eller nedlægge de brandhaner, der ikke længere bliver brugt.

Brug skabelonen "Serviceaftale om brandhaner", når dit vandværk forhandler med kommunen om at få eftersat eller sløj-fet ubenyttede brandhaner.

Du finder skabelonen på

danskevv.dk > Viden om > Hygiejne og kvalitet

Højt kimtall og overskridelser af jern og mangan

En tidligere vandprøve fra en brandhane viste et indhold af colibakterier på mere end 200, samt et kimtall ved 22 gr/ml og kimtall ved 37 gr/ml på mere end 3.000. Oveni var der overskridelser af jern og mangan. Vandprøven blev taget på en brandhane, der ikke står på ledningsnettet i Lunderskov.

Det er langt over de tilladte grænseværdier, som er:

	Afgangsvandværk	Indgang ejendom	Forbruger taphane
E.coli /110 ml	Ikke målelig	Ikke målelig	Ikke målelig
Coliforme bakterier/100ml	Ikke målelig	Ikke målelig	Ikke målelig
Kimtall ved 37gr / ml	5	20	20
Kimtall ved 22gr /ml	50	200	200
Enterokokker / 100 ml	Ikke målelig	Ikke målelig	Ikke målelig
Cl.perfringens, herunder			
Sporer / 50 ml	Ikke målelig	Ikke målelig	Ikke målelig

Sådan kan problemet med brandhaner løses

Dit vandværk kan opfordre kommunen/beredskabet til at frakoble alle overflødige brandhaner.

Indgå en aftale med kommunen om, at vandværket, mod betaling af vandværkets ekstraomkostninger, nedlægger ubrugte brandhaner, når der alligevel udføres ledningsarbejder ved brandhaner. Det vil normalt være en økonomisk fordel for kommunen, og det vil hjælpe til, at brandhanerne kan nedlægges hurtigere.

Frakobling på forsyningsledning: Ofte er det en mindre og billigere opgave at frakoble en brandhane ved forsyningsledningen end at nedlægge og bortskaffe den. En aftale om afkobling højner øjeblikkeligt drikkevandssikkerheden.

Gennemskylning: Forureningsrisikoen nedsættes betydelig ved at gennemskylle brandhanen minimum to gange årligt. Det stillestående vand udskiftes, og skulle der ske tilbageløb fra brandhanen, vil konsekvensen være mindre alvorlig. Det gælder både overflødige og nødvendige brandhaner. Gennemskylningen kan ikke stå alene, da der samtidig bør arbejdes på en løsning, hvor brandhanen fjernes eller sikres med en kontraventil.

Hvis kommunen ikke selv ønsker at stå for denne opgave, kan vandforsyningen eventuelt sørge for, at arbejdet bliver udført. Betalingen for det udførte arbejde aftales med kommunen.

Kontraventiler på nye brandhaner

Nogle steder etableres der nye brandhaner, og de bør altid være forsynet med en tilbageløbssikring. Hvis der bliver valgt en brandhane uden **tilbageløbssikring**, bør vandværket sammen med kommunen sørge for, at der bliver monteret en kontraventil mellem brandhanen og forsyningsledningen. Kontraventilen skal være korrekt dimensioneret og driftssikker. Hvis brandhanen er placeret på en længere blindledning, bør kontraventilen placeres så tæt på forsyningsledningen som muligt.

Det er ikke lovpligtigt, at en brandhane skal sikres med en kontraventil. Men det vil være en dårlig sag for kommunen, hvis årsagen til en drikkevandsforurening kan spores til en af kommunens brandhaner.

Vi er DI-Trykluft

Vi er eksperter i oxygen- og nitrogenanlæg, kompressorer og trykluft til industrien.

Vi har landsdækkende service og vedligehold af alle mærker, hele døgnet, alle ugens 7 dage, hele året.

Industriel Trykluft
DI-Trykluft

Tlf.: 5556 5615 · di-trykluft.dk

Oxygen- & Nitrogenanlæg

Landsdækkende døgnservice

THVILUM

ROADSHOW 2020

MØD OS HER:

NÆSTVED	26. oktober kl. 08.30-11.30
RINGE	26. oktober kl. 14.00-17.00
GRAM	27. oktober kl. 08.30-17.00
VILDBJERG	28. oktober kl. 08.30-17.00
AALSTRUP	29. oktober kl. 08.30-11.30
AABYBRO	29. oktober kl. 14.00-17.00
JYLLINGE	30. oktober kl. 08.30-15.00

Tilmelding og mere information
på vores hjemmeside WWW.THVILUM.DK

VI KØRER LANDET RUNDT

- i år kommer vi ud til jer!

Kom og mød os på et af vores stop og hør om den nye LER lov og konsekvenserne for dig.

Hør også om:

- Digital ledningsregistrering
- GPS opmåling
- Automatisk LER besvarelse
- Thvilum GIS system

Til de morgenfriske byder vi på morgenkaffe og rundstykker og senere serverer vi øl, vand og pølser.

VI PASSER PÅ HINANDEN

På roadshowet kan vi mødes i mindre grupper og vi overholder naturligvis alle gældende Covid-19 retningslinier. Derfor er tilmelding via vores hjemmeside ønskelig, men dog ikke en forudsætning for deltagelse.

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Greve Vandværk

Tankinspektion med undervandsdrone gav mange svar

På blot én time kunne Greve Vandværk efterse to af de fem tanke i vandværkets station Nord, og det var meget mere end forventet. Og hvorfor gik det så hurtigt? Inspektionen foregik med en undervandsdrone, søsat og styret af vandværkets egne folk.

"Nu ved vi, hvordan der ser ud i tank nr. 3 og 4, og jeg må sige, at missionen er fuldført med succes. Det her med droner har et stort potentiale, ikke bare for vandværker, men også for spildevand og fjernvarmen. Med lidt øvelse kan

man selv styre dronen og klare opgaven, og så er det forholdsvis billigt at købe dronen sammenlignet med, hvad det koster at sende en dykker ned i tanken", siger Benny Nybroe, vandværkschef på Greve Vandværk.

Grundig forberedelse er alfa og omega

"Det er vigtigt, at dronen har et meget kraftigt lys, for der er totalt mørkt i rentvandstanken", siger Mikkel Christensen, der er studentermedhjælper på Greve Vandværk og læser til katastrofe- og risikomanager. Mikkel Christensen er også droneoperatør under inspektionen af tankene og fortæller om forberedelserne til opgaven.

Dronebillede fra tank 4: Flangen er tæt.

"Vi har været en tur i Greve Svømmehal for at lære at manøvrere dronen rundt i de forskellige positioner. Så alt i alt føler vi os godt klædt på til opgaven".

"For at undgå, at vi glemmer noget og eventuelt først opdager det, når dronen er søsat og langt inde i tanken, har vi udarbejdet en tjekliste med alle opgaverne i forbindelse med klargøring af jobbet. Desuden har vi foretaget en risikovurdering af arbejdet, der skal foregå i rød og gul zone. Risikovurderingen forholder sig blandt andet til vejrforhold og arbejdsfordeling under inspektionen", siger Mikkel Christensen.

Lugen til vandtanken er overdækket med et telt og klassificeret som rød zone. Her sidder en mand iført overtræksdragt, mundbind og blå futter. Hans job er at søsætte dronen og trække den retur.

Dronen og de mange meter ledning er desinficeret og fires gennem trebenets hejseværket ned i tanken – det er vigtigt, at ledningen ikke kommer i kontakt med beskidte overflader.

Den anden del af teltet er klassificeret som gul zone, og her sidder droneoperatør Mikkel Christensen, der udelukkende fokuserer på at styre dronen rundt i tanken. Undervejs sender dronen livebilleder, så skærmpasseren kan kigge med og dirigere dronen rundt.

Fra tank til tank uden problemer

Lige så snart drone søsættes kommer der livebilleder på skærmen, og Benny Nybroe følger spændt. Først fires dronen ned i tank 4A, hvor væggene tjekkes for skader og revner hele vejen rundt. Dronen når frem til det diagonale hjørne af tanken, hvor der er en lille åbning ind til tank 4B, som også tjekkes. Der kigges bl.a. efter fremmedobjekter på gulvoverfladerne og revner i loftet og på flanger og sugestuder.

"Hjørnerne og dørene i tankene har skarpe hjørner, og for at undgå at drones kabel ikke bliver spændt for hårdt og sætter sig fast, har vi planlagt at tage to tanke ad gangen", siger Mikkel Christensen og fortsætter:

"Men vi kunne faktisk komme ind i endnu en tank – tank 3. Det overraskede os, at det var så nemt at komme gennem et rør, som kun er 40 cm i diameter og har et knæk på 90 grader. Ved at sejle drone ned i bunden af tank 3, kunne vi hive tilstrækkeligt kabel med og inspicere tanken hele vejen rundt, mens vi var i gang".

"Vi har inspiceret mere end, vi havde regnet med og har nu fået syn for sagen. Inspektionen har vist, at vi skal ned i tank 4 for at reparere flangen, som er tæret. Og vi skal overveje, hvordan vi forholder os til det, vi har fundet i tank 3. Sugestudsen ser fin ud, men der ligger nogle fremmedlegemer på gulvet ved en søjle, og den store luge har nogle revner, men er dog tæt. Inden for de nærmeste år går vi i gang med bygge et helt nyt vandværk, så vi skal afveje både kvalitetsmæssige og

økonomiske fordele og ulemper ved en større indsats", siger Benny Nybroe.

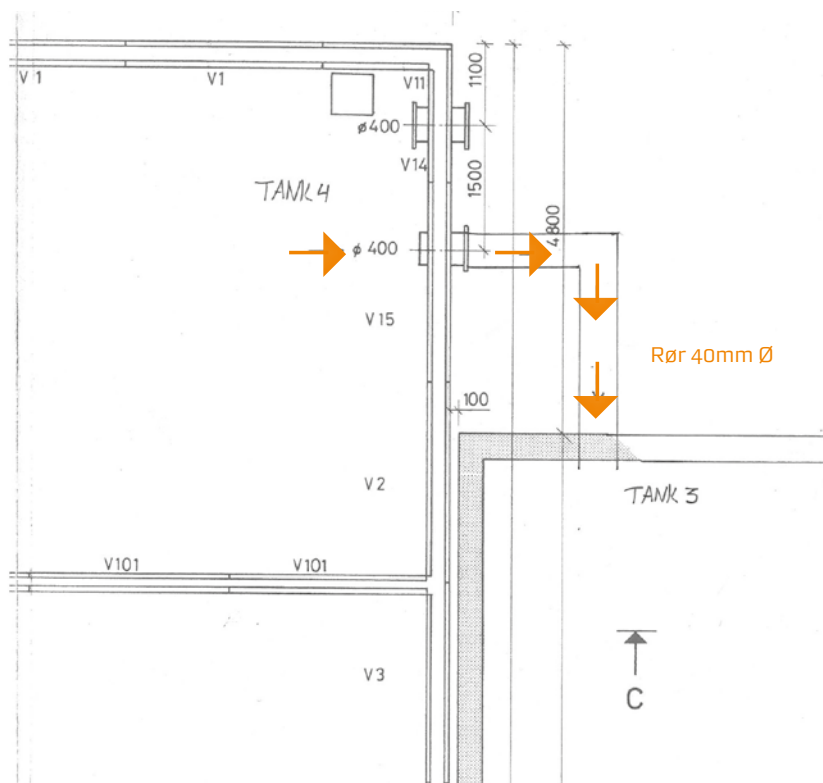
Meget viden for få penge

Missionen er lykkedes bedre end forventet, og på Greve Vandværk er konklusionen klar: Undervandsdronen dur.

"Vandet optager alt lyset, men lige så snart, der er en baggrund, som dronens lys reflekteres på, ses gulv, loft og vægge meget tydeligt. Men den skal tæt på, og det gode er, at dronen kan vinkles i mange positioner", siger Mikkel Christensen.

"Udstyret har kostet ca. 20.000 kr., og det er småpenge sammenlignet med, hvad det koster at tømme tanken og sende folk derned for kigge. Nu undgår vi ikke at tømme én af tankene, men alligevel er det her meget effektivt", slutter Benny Nybroe.

Optagelserne fra dronen skal downloades, og så vil Benny, Mikkel og resten af sjakket granske billederne i detaljer.

Oversigt over tankene på Greve Vandværk. Pilene viser drones vej rundt i tankene. Bemærk røret fra tank 4 til tank 3 kun er 40 mm Ø.

Dronefører Mikkel Christensen med briller og vandværkschef Benny Nybroe kigger interesseret på livebillederne under tankinspektionen.

Drone og de mange meter ledning er desinficeret og fires gennem trebenets hejseværket ned i tanken – det er vigtigt, at ledningen ikke kommer i kontakt med beskidte overflader.

Indløbsrøret fra filtrene. Billedet er med til at give en indikation af, hvor meget filtermateriale der ryger ud af filtrene.

Dronebillede fra første testinspektion på Greve Vandværks andet vandværk. Her ses ansugningsstudserne og pumpeumpen.

Mikkel Christensen fortæller om forberedelserne til droneinspektionen. På opslagstavlen ses tjekliste, risikoanalyse og plan-tegning af vandtankene.

Mød os fredag d. 2. oktober
på Danske Vandværkers
messe i Fredericia og hør
også **foredraget kl. 13**
om **WaterManager**

Træt af huskesedler?

WATER TECHNOLOGIES

Brug i stedet Krügers digitale
løsning **WaterManager** til:

- Forebyggende vedligehold
- DDS
- Optimering af anlæg

www.kruger.dk

Tlf: 3969 0222

Resourcing the world

KRÜGER **VEOLIA**

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Fotograf: Henrik Bo

Vin passer på grundvandet

Naboerne omkring Hjørring Vandselskab bruger stadig sprøjtemidler, men driftsleder Peter Carlsen har succes med at tale med naboerne om at droppe midlerne til gavn for vandet. Og så får de stukket en flaske vin i hånden som tak for at tænke på grundvandet.

"Princippet om at lave vand til vin er et velafprøvet koncept", siger Peter Carlsen med et grin. Og vin er lige nøjagtigt det, der har fået naboerne til at tænke mere over, at sprøjtemidler er skidt for drikkevandet.

"Jeg oplever, at folk er lydhøre, og at jeg gennem en positiv kontakt kan appellere til folks bedre jeg. Vores naboer ved selvfølgelig godt, at der ligger et vandværk lige her i kvarteret, der består af både boliger og erhverv. Jeg tror, det er et udtryk for ubetænksomhed, at naboerne bruger sprøjtemidler, så tæt på borerne", siger Peter Carlsen.

"Jeg kommer ikke for at skælde ud, men for at få en god og konstruktiv dialog om vores drikkevand. Jeg fortæller, at vandværket er udfordret af pesticidforurening, og at vi har lukket 11 ud af 18 borer. Og det får folk til at lytte", siger Peter Carlsen

Hvor mange flasker vin har du delt ud?

"Jeg vil tro, at det er blevet til 35 flasker til de tætteste naboer. Det svarer til 3.500 kr. og sammenlignet med 100.000 kr. til en ny boring, så synes jeg pengene er givet godt ud", siger Peter Carlsen.

Hjørring Vandselskab holder også åbent hus-arrangementer og husstandsomdeler flyers med det sprøjtefrie budskab.

Hårdt ramt af pesticider

Der er ingen tvivl om, at Hjørring Vandselskab har brug for al den goodwill, der kan høstes fra naboerne, for vandværket er udfordret med forskellige pesticider. Især efter fund af DMS gik det stærkt med at lukke borer, og nu holdes produktionen i gang på syv vandboringer. Det kan lade sig gøre, fordi pumpestrategien er omlagt.

"Jeg tror, at vi må ændre holdning til videregående vandbehandling, hvis vi skal levere rent vand til forbrugerne", siger Peter Carlsen og slutter: "Men Hjørring Vandselskab leder efter en ny kildeplads uden for byen".

En flaske vin og en god snak har fået naboerne til at tænke mere over, at sprøjtemidler er skadelige for drikkevandet. Her giver Peter Carlsen (tv) fra Hjørring Vandselskab en flaske vin til cykelhandler Jens Peter Palmblad.

X Automation Din direkte vej

Vores hold og erfaring er som altid – men navnet er nyt. X Automation udspringer af Xergi - hos os møder du et hold af dedikerede fagfolk, som har været sammen i mange år.

Vand er ikke bare vand

Vores kunder understreger, at vi går den direkte vej ind i systemet, så vi sparer tid. Det er vigtigt, at du kan regne med en løsning, der sikrer jer optimal drift og pålidelige data. Sammen med vores kunder, arbejder vi ud fra en tilgang, der er effektiv og direkte - og metoden er altid testet i virkeligheden.

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder

Rundt om forbrugereje

Forbrugerejet vand i hvert andet glas

"Ca. hvert andet glas vand, der drikkes i Danmark, kommer fra forbrugerejede vandværker".

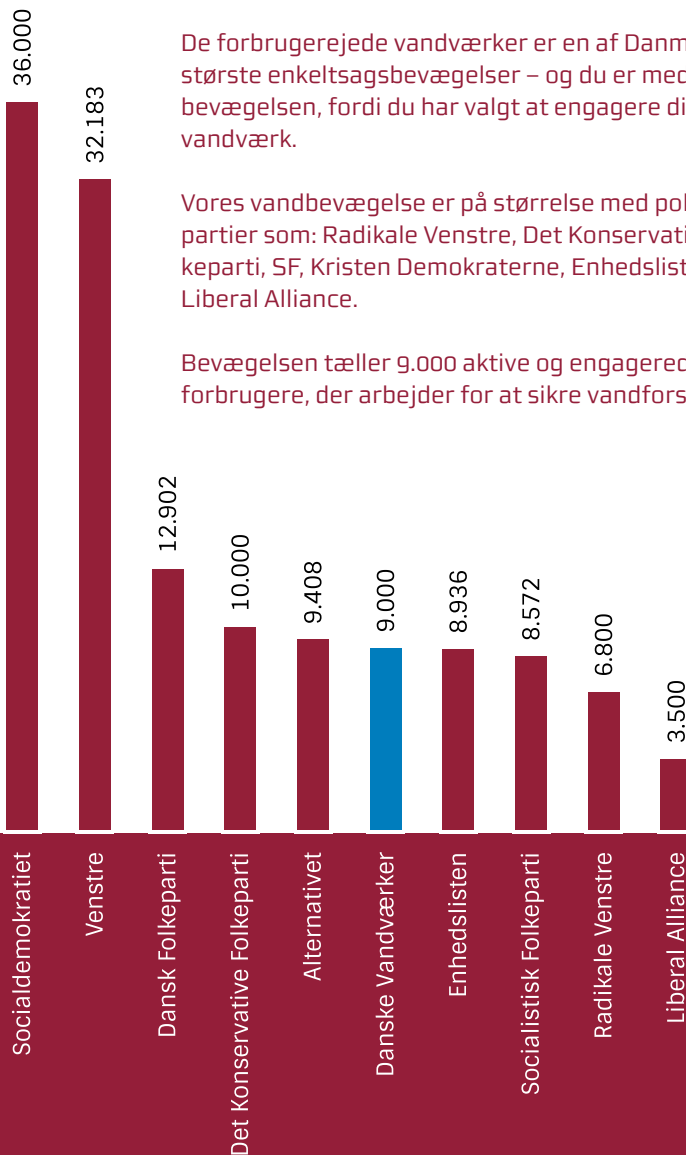

Stor enkeltsagsbevægelse af blåt guld

De forbrugerejede vandværker er en af Danmarks største enkeltsagsbevægelser – og du er med i bevægelsen, fordi du har valgt at engagere dig i dit vandværk.

Vores vandbevægelse er på størrelse med politiske partier som: Radikale Venstre, Det Konservative Folkeparti, SF, Kristen Demokratierne, Enhedslisten og Liberal Alliance.

Bevægelsen tæller 9.000 aktive og engagerede vandforbrugere, der arbejder for at sikre vandforsyning.

Politiske partier i Folketinget.

Kilde: Hvor mange medlemmer har de politiske partier? Kilde: www.ft.dk

"Vand er lig med liv og et naturligt samlingspunkt mange steder. De forbrugerejede vandværker er med til at holde liv i de lokale samfund. Det giver mening for mange, at vi ejer noget sammen, og at vi har indflydelse. Det ser jeg som en vigtig styrke ved den demokratiske og decentrale vandstruktur".

Ole Wiil, landsformand i Danske Vandværker

"Flere forbrugere skal med i vores enkeltsagsbevægelse. Gennem medlemskab af Tænketanken Demokratisk Erhverv arbejder vi for at sikre opbakning til forbrugere både politisk og i befolkningen. Det gælder om at fremtidssikre det demokratiske ejerskab og sikre større mangfoldighed".

Susan Münster, direktør i Danske Vandværker.

"Det gode ved de små vandværker er, at de er bygget på det lokale engagement. Det er ofte mere ukompliceret på de mindre vandværker, og der er kortere beslutningsveje, når man skal have løst opgaverne. Og så er der ingen teknologiske barrierer for, at det mindre vandværk kan løse de forureningsproblemer, der måtte opstå. Der er masser af effektive og konkurrencedygtige løsninger tilpasset de mindre vandværker".

Christian Balder, markedschef hos Krüger

"Hvert år bliver der lavet frivilligt arbejde på de forbrugerejede vandværker svarende til 175 mio. kroner. Hvis de forbrugerejede vandværker forsvinder, vil vandprisen stige – for arbejdet skal udføres".

Ole Wiil, landsformand i Danske Vandværker

Fordele ved forbrugerejede vandværker

Nærhed

Forbrugerejede vandværker er dine og mine. Forbrugerne ejer selv deres drikkevand og kan få indflydelse på, hvordan vandværket skal drives.

Grundvandet

Forbrugerne bor ovenpå eller lige ved det grundvand, der bliver til drikkevand. Det giver en større motivation til at passe på grundvandet ved at lade være med at bruge sprøjtemidler i deres haver.

Kendskab giver venskab

Forbrugerne har kortere vej til medlemmerne i vandværkets bestyrelse, som er naboen, genboen eller ham den behagelige ned fra idrætsklubben.

Åbenhed

Der er fuld åbenhed. Alle beslutninger lægges frem til forbrugerne.

Referater, årsregnskaber, budgetter og investeringsplaner er tilgængelige for forbrugerne.

”Selvfølgelig er der en berettigelse for de mindre vandværker. De fleste af dem er særdeles veldrevne. Hvis der er opgaver på det enkelte vandværk, som man ikke kan løfte, kan man jo bare købe sig til ekspertisen ude i byen”.

Karsten Jensen,
direktør hos Dan-
vatech:

”Det kunne være interessant at arbejde for, at de kommunalt ejede vandværker omgøres til forbrugerejede vandværker, for mange synes om de helt åbenlyse fordele ved forbrugereje og demokratisk ejerskab.”

Ole Wiil, landsformand i
Danske Vandværker

”Jeg oplever, at politikerne faktisk er ret stolte af vores nuværende model for drikkevand her i landet. Og at de synes, at vores decentrale model med mange vandværker fordelt over hele landet er værd at bevare”.

Susan Münster, direktør i
Danske Vandværker.

Vi skal have meget mere forbrugerejet drikkevand

Danskerne vil gerne have forbrugereje

Demokratisk Erhverv har i foråret fået Norstat til at spørge danskerne om deres holdning til ejerskab på forsyningsområdet. Og resultaterne er ret tydelige:

- De forbrugerejede selskaber lytter mest til deres forbrugere
- De forbrugerejede træffer de bedste forretningsmæssige beslutninger
- De forbrugerejede har de laveste priser.

I samme undersøgelse fremgår det, at forbrugerne ikke er trygge ved, at den danske forsyningssektor sælges til private investorer. For hvordan er det gået med kapitalejet infrastruktur i udlandet? Her har man mange steder måttet købe for eksempel vandforsyningen tilbage igen, fordi værker og ledningsnet blev misligholdt, og priserne eksploderede.

Læs hele Susan Münsters svar til adm. direktør i Aarhus Vand, Lars Schrøder, der i et debatindlæg i Watertech 18. august 2020, giver udtryk for, at vandspektoren skal centraliseres for at leve op til de politiske ønsker: danskevv.dk Aktuelt > Nyheder og pressemeddelelser > Vi skal have mere forbrugerejet drikkevand

Demokrati

Direkte demokrati og korte beslutningsveje. Hvert medlem har én stemme uanset social status.

Pris

De sidste 10 års udvikling i vandpriserne viser, at vandet er 10-15 procent billigere hos de forbrugerejede vandværker.

Klima

Den decentrale struktur er den eneste rigtige i landområder og provinsbyer, fordi det er klimavenligt. Det er dyrt at transportere vand over meget lange afstande og koster 15 pct. mere for hver 10 km vandet transporteres.

Landsdækkende specialister i brøndboring og totalløsninger

Vand Gruppen er specialister i brøndboring og totalløsninger til vandværker.
Vi sikrer rent vand året rundt igennem vores moderne udstyr og højt specialiserede medarbejdere.

- Vandværksboringer
- Sløjfning af gamle boringer
- Renovering af boringer
- Rørføringer i rustfri
- Eftersyn af pumper
- Rensning / Desinficering
- Råvandsstationer
- Hydropuls
- TV-inspektion
- SRO styretavler
- Renovering & nybygning af værker

Kontakt os

Hammel 86 96 42 61
Herning 97 12 02 22
Kolding 74 56 11 11

Frederikshavn . 98 42 33 51
Næstved 55 72 02 34

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Adobe Stock

Fællesskabets muskler kan beskytte grundvand

Nye fællesskaber med parter, der normalt ikke har noget til fælles, kan sikre grundvandet og naturen og hjælpe den næste generation af landmænd.

"Andelsbevægelsen og forenings-Danmark er det fællesskab, som har præget og udviklet vores samfund i 150 år og er den stærkeste sammenhængskraft, vi har. Det fællesskab er en kraftfuld model, som kan arbejde til gavn for grundvandet, naturen og landbrugsproduktionen. Det er på høje tid, at der sker konkrete aktiviteter", siger Kim Qvist.

Kim Qvist er direktør i Danmarks Økologiske Jordbrugsfond, som har udviklet et økonomisk koncept, der baserer sig på andelstanken. Gennem salg af aktier skaffer man penge til at opkøbe landbrugsjord og forpagte den til økologiske landmænd.

"For 100 år siden fik vi en jordreform, som medførte, at vi fik en masse enkeltmandsejede landbrug. I dag har vi brug for en ny reform, hvor vi går fra enkeltmandseje til fælleseje af landbrugsjorden. I de nye fællesskaber kan vi udrette noget helt konkret og udvikle nye metoder og produkter".

"Det siger sig selv, at landbruget skal med i fællesskabet, men også kapitalstærke pensionselskaber, virksomheder, der kan bruge konceptet i deres CSR-strategi og fonde skal være med. Det samme skal stat, kommune, vandværker og forbrugere".

"Jeg tror på, at der sker noget, når presset vokser nede fra. Tag f.eks. Greta Thunberg, som har skubbet til klimabevægelsen. Her i Danmark kan vi skubbe til pensionselskaber og fonde, for at få vores pensionsopsparinger til at virke for grønne og klimavenlige foretagender".

"Det er på høje tid, at landbruget begynder at tænke i løsninger, der læner sig op ad tidens dagsordener om rent drikkevand og klimavenlige og lokalt producerede fødevarer. Forestil dig en milliard købestærke kinesere, der forlanger økologisk producerede fødevarer, så kan det gå hen og blive en rigtig god forretning samtidig".

Flere værktøjer i kassen

"Meget landbrugsjord er klar til generationsskifte, men meget af landbruget er belånt til op over skorstenene, hvilket gør det svært for yngre landmænd at skaffe penge til at overtage jorden. En anden udfordring er, at den konventionelle landbrugsproduktion ikke tager det nødvendige hensyn til vores natur og grundvand".

Kim Qvist mener, at værktøjskassen har brug for nye modeller og tanker, som bl.a. kan beskytte grundvandet. Et af de værktøjer, vi bruger i dag, er frivillige

Baggrund og beregning

I Danmark er der 300.000 hektar jord, der ligger lige oven på vores grundvandsmagasiner. Fratrækkes skov, overdrev, by og erhvervszoner, kommer vi ned på ca. 200.000 hektar landbrugsjord, som skal beskyttes mod nedsivning af pesticider. I dag bliver kun 12 procent af landbrugsjorden dyrket økologisk. Ved udgangen af 2024, håber fonden på, at der er investeret i omkring 1.800 hektar jord, hvoraf mindst 25 procent ligger i vandindvindingsområder.

Landbruget har samlet set en gæld på ca. 280 mia. kr., og typisk har landmændene enten belånt eller købt deres jord alt for dyrt. Den Økologiske Jordbrugsfond tager 4,5 procent i afkast af den jord, der investeres i. Grænsen er sat her, fordi landmandens indtjeningsgrad sjældent er mere end 5 procent. På den måde hjælper fonden landmanden med at drive sit landbrug rentabelt.

Kilde: Danmarks Økologisk Jordbrugsfond

Økologisk Landsforening er medarrangør af konferencen "Fremtidens drikkevandsbeskyttelse", som finder sted 5. november. Du kan læse mere om konferencen på side 9.

aftaler med tinglyste deklARATIONER, der giver landmanden kompensation for at lade være med at bruge sprøjtemidler eller kunstgødning.

”Problemet er bare, at når vi giver en landmand 50.000 kr. i kompensation for 1 hektar jord, så forbedrer det ikke hans situation, for han har alt for meget gæld i jorden. Kompensationerne er for lave i forhold til gælden, og bank og realkredit vil jo have deres del af kagen. Det er en af årsagerne til, at landmændene er tilbageholdende med at indgå frivillige aftaler til gavn for grundvand og natur. De frygter, at de får forringet deres produktionsevne”.

Fællesskabets samlede muskler i spil

Danmarks Økologiske Jordbrugsfond råder via datterselskabet Dansk Økojord A/S over en aktiekapital på 30 mio. kr., og kan låne en tredjedel mere i realkreditsystemet. Med 90 mio. kr. kan fonden

opkøbe ca. 700 hektar landbrugsjord og forpagte til økologisk drift.

”Indtil videre har 730 tegnet aktier, hvilket betyder, at fonden har brugt 65.000.000 kr. på at opkøbe 550 hektar jord. Det er både fritids- og fuldtidslandmænd, som skal leve af deres landbrug, der er med i ordningen. Men vi mangler de store og driftige landmænd for at konceptet for alvor ændrer på tingene”.

Hvad gør I for at få fat i dem?

”Vi har ekstra fokus på at opkøbe arealer, hvor der er drikkevandsproduktion lige under – altså indvindingsoplande. Vi vil værne om det privilegie, som grundvandsressourcerne er, så vi ikke giver nye pesticidforureninger videre til de næste generationer”, slutter Kim Qvist.

Kim Qvist

Kim Qvist er direktør i Danmarks Økologiske Jordbrugsfond og Dansk Økojord A/S og tidligere bestyrelsesmedlem og næstformand i Økologisk Landsforening.

Du kan læse mere om fondens arbejde og resultater på: jordbrugsfond.dk

Fotograf Sille H. Quist Duus

Affugtning
Sommer og vinter

Slut med sommerens svedende rør i alle vandværker

Slut med vinterens høje luftfugtighed og kondens på vægge og lofter i vandværker med åbne filterbassiner

Specialfirma for fugtstyring

Vi har installeret mere end 1200 affugtere i danske vandværker

FUGT KONTROL
...vi sikrer dine værdier

Charlottevej 2 · 4270 Høng · Tlf. 5885 1008
e-mail: info@fugtkontrol.dk · www.fugtkontrol.dk
Affugtning · Befugtning · Fugtstyring · Klima anlæg

Af Dorthe G. Rasmussen, pressemedarbejder
Foto: Tænk tanken Demokratisk Erhverv

Fællesskabets mange styrker

Vi ejer ikke kun vandværker i fællesskab, vi ejer også virksomheder, og medejerskabet af dem virker. Det fremgår af Andreas Pinstrup Jørgensens nye bog 'Medejer – kunsten at overhale konkurrenter gennem demokratisk ejerskab'.

I bogen, som er den første af sin slags, afslører Andreas Pinstrup Jørgensen, at han blev erhvervsdemokrat ved et tilfælde. I 2014 var han til undervisning på Yale University i USA, hvor han hørte en forelæsning af en fransk professor, som fortalte om den kæmpestore nordspanske paraplyvirksomhed Mondragon, som består af mere end 200 meget forskellige virksomheder og beskæftiger cirka 80.000 medarbejdere. Virksomheden producerer alt fra køleskabe over brillestel til elbiler og har gennem årtier præsteret bedre end sine konkurrenter både med hensyn til produktivitet og vækst. Og den har sikret sig sin position gennem princippet: Én medarbejder, én stemme.

"En virksomhed ejet af medarbejderne virkede urealistisk. I mine øjne ville en virksomhed ejet og drevet af medarbejderne ikke kunne leve længe i et moderne, konkurrencepræget erhvervsliv. Jeg må tilstå, at jeg med en solid portion arrogance mente, at det kun ville være muligt under afvigende og korrupte spanske forhold. Det skulle vise sig, at jeg tog fejl. Og det var netop kløften mellem min egen skepsis og de levedygtige medarbejderejede virksomheder, som fik mig til at begynde arbejdet på bogen. Ikke mindst fordi Danmark er langt bagud i kapløbet om at udnytte den særlige ejerform til at skabe en sund og stærk økonomi".

Et fundament af forskning og viden

Bogen "Medejer" bygger på solid research og forskning, og forfatteren argumenterer for, at de demokratiske virksomheder er mere robuste og levedygtige. Især i forbindelse med økonomiske kriser. Den pointe er i øvrigt tidligere blevet understøttet af EU's økonomiske og sociale udvalg, som i en rapport fra 2012 konstaterede, at:

"Kooperative virksomheder udviser en større modstandsdygtighed i krisetider sammenlignet med konventionelle virksomheder. Det gælder i særlig grad for kooperative banker, arbejdstagerkooperativer i industri- og servicesektoren, sociale kooperativer og kooperativer oprettet af små og mellemstore virksomheder".

Forskning peger på, at medarbejderejede virksomheder er mere konkurrencedygtige og klarer sig bedre gennem kriser end virksomheder uden medejerskab. Mere og mere tyder på, at formen også er meget fordelagtig for medarbejderne.

Det siger to politikere om bogen

Bertel Haarder, MF (V), fhv. minister, formand for Det Kongelige Teater skriver: Læseværdig indsigt i Danmarks bemærkelsesværdige historie.

Pelle Dragsted, fhv. MF (EL), fhv. presseansvarlig og politisk rådgiver: Et vigtigt bidrag til ideudvikling.

BRØNDBORINGSFIRMAET BRØKER A/S

- Vandforsyningsboringer
- Energiboringer
- Sløjfning af boringer og brønde
- Service og reovering af boringer og pumpeinstallationer
- Komplette råvandsstationer
- Alt i rustfrie rørinstallationer

Spånnebæk 5-7
4300 Holbæk
Tlf.: 59 44 04 06
broeker@broeker.dk
www.broeker.dk

iLOQ

Hvem kommer på Jeres vandværker?

Hvem har adgang, hvem var der sidst og hvornår var det nu lige.....

- ✓ Med en løsning fra iLOQ digitaliseres adgang, samtidig sikres registrering og dokumentation.

HVEM, HVAD, HVOR og HVORNÅR – Online styring
Direkte digital tildeling og registrering af adgang.

iLOQ introducerer, Mobil adgang til forsyningssektoren

iLOQ er den førende virksomhed inden for digital adgangsstyring med mere end 15 års erfaring, og nu er iLOQ klar med næste generation inden for digital styring.

Kontakt os og hør om mulighederne, tlf: 8626 1660

iLOQ Danmark • www.iLOQ.com • Tel. +45 86 26 16 60

Men det måske mest overraskende er, at bogen fører grundigt bevis for, at virksomheder, som er helt eller delvist ejet af medarbejderne, er mere økonomisk effektive end sammenlignelige konventionelle virksomheder. Gennem referencer til omfattende forskning påviser forfatteren, at medarbejderejede virksomheder har en højere produktivitet på tværs af lande og brancher.

Kulturarv - hverken venstre eller højre politik

"At eje tingene i fællesskab er en dansk kulturarv, det er hverken til venstre eller til højre på den politiske skala. Det andelsejede er kendetegnet ved, at alle mulige forskellige mennesker er gået sammen for at løse et problem. Og det er sjovt, for når jeg skriver en bog om medeje, så er Bertel Haarder ude og fortælle, at det bygger på andelstanken, som stammer fra Venstre, mens de radikale siger, nej det var de små husmænd, som skabte de fælles mejerier. Og socialdemokraterne siger, at det her er socialdemokratisk eje, for vi skabte de almene boligselskaber. Men jeg tror, at alle vi danskere er formede af andelstanken, og jeg er ret sikker på, at de fleste er glade for, at vores vand-

Helt eller delvist medarbejderejede virksomheder er i vækst i den vestlige verden uden for Danmark

I USA er antallet vokset fra cirka 1.600 i 1975 til 11.000 i 2013 og repræsenterer 12 procent af den private arbejdsstyrke i landet. I Storbritannien har medarbejderejede virksomheder været en af de hurtigst voksende virksomhedsformer.

I Sydeuropa er der alene i Spanien blevet skabt mere end 16.000 nye medarbejderejede virksomheder siden finanskrisen i 2008. I Italien arbejder 8 procent af arbejdsstyrken i en medarbejderejet virksomhed.

værker ikke er ejet af en enkelt person eller af Coca Cola for den sags skyld. Vi ved, at forbrugerejede virksomheder er stærke, og at de ikke behøver bekymre sig om at skabe overskud på driften, da der ikke er investorer, som skal have udbytte. Vi skal passe godt på den model, hvor det er forbrugerne, som ejer varme- eller vandværket", fastslår Andreas Pinstrup Jørgensen og drager en parallel til Danmarks vindeventyr.

"Det var kun muligt på grund af lokalt ejerskab, og det er man desværre gået væk fra. Før syntes alle, at det var fedt, når de så møllerne dreje rundt. Men i dag er der ofte slet ikke den samme opbakning lokalt til opsætning af vindmøller, for nu er møllerne ikke længere ejet af de lokale, men derimod af fremmede, som ikke hører til i området eller skaber udvikling i området".

Om forfatteren Andreas Pinstrup Jørgensen

Direktør i Tænk tanken Demokratisk Erhverv, som arbejder for et mere bæredygtigt erhvervsliv ved at styrke virksomheder baseret på princippet om ét medlem, én stemme. Uddannet i økonomisk sociologi på Københavns Universitet og Yale University i USA.

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Dejan Obretkovic Gonzales Photo Ritzau Scanpix

Vi gør vores bedste, og vi gør det i vores fritid, så vis respekt

Du kender sikkert komiker og skuespiller Brian Lykke fra en række humoristiske karakterer fra tv og radioen, men i sin fritid er Brian Lykke formand for det lille vandværk i Hvedstrup. Vandposten har talt med Brian Lykke om vand og om at være frivillig i vandværket.

I landsbyen Hvedstrup bor Brian Lykke med sin familie. På andet år er han formand for vandværket, som leverer vand til 26 husstande.

Hvordan gik det til, at du kom ind i vandværkets bestyrelse?

"Jeg meldte mig primært, fordi vi har udfordringer med pesticider i vandet. Min kone, børn og jeg flyttede fra byen til landet med en forestilling om at leve tæt på naturen og se røde børnekinder, og så viser det sig, at vi giver pesticidfyldt vand til ungerne. Kan du forestille dig de ridser, det gav i vores forestilling om landidyl?", siger Brian Lykke.

"Vand er vigtigt og det mest grundlæggende, vi har, og alle skal have vand. Jeg vil gerne være med til at løse udfordringerne med pesticider i vandet her hos os, for det bekymrer mig", siger Brian Lykke.

"Jeg har ikke nogen forudsætninger overhovedet eller noget vandværksfagligt at byde ind med i forhold til vandværksdrift. Til gengæld synes jeg, det

er interessant at udforske de dynamikker, der er, når man bliver sat sammen med folk, man ikke selv har valgt, og alligevel får fællesskabet til at fungere eller får løst konkrete opgaver. I starten, hvor jeg var med i vandværket, havde jeg en stejl indlæringskurve. Nye ord som filtermasse, pesticidtyper og navne på pumpeleverandører fløj om ørerne på mig, men det gik heldigvis. Helt grundlæggende så giver det god mening for mig at prøve at forstå, hvad vandværksdrift er for noget, når vi nu ejer vores vandværk selv. Den forståelse får man først, når man går ind i arbejdet. Faktisk vil jeg sige, at jo mindre vandværket er, jo mere vil jeg opfordre folk til at tage en tørn".

Ikke med i karriereplanen

At blive formand i det lokale vandværk har ikke været en del af Brian Lykkes karriereplan – det skete bare. Og Brian Lykke filosoferer lidt over, at der er så få hænder, der ryger i luften, når man sidder til generalforsamlinger i skolen, vandværket eller andre foreninger. "Men nogen skal jo", og for 4 år siden rakte Brian hånden i vejret.

"Hvis man er en af dem, der ikke tager tjansen, så synes jeg, at man som minimum bør bakke op om os andre, der gør en indsats. Det kan godt være lidt hårdt for motivationen, hvis man møder korslagte arme og spørgsmål om, hvorfor

Brian Lykke Blå Bog

Brian Lykke har slået sit navn fast som komiker, tekstforfatter, skuespiller og foredragsholder. Fra tv kender du ham bl.a. fra Drengene fra Angora, Live fra Bremen og Krysters Kartel. På radio har Brian Lykke medvirket i en række produktioner bl.a. Livets vand og Skævinge Tidende begge sendt på Radio 24syv.

Brian Lykke er uddannet fra Roskilde Universitetscenter, hvor han har læst Pædagogik og Performance Design.

har I ikke gjort dette eller hint. Når man ikke kender alle detaljer til bunds, er det lidt for nemt med den tilgang. Vi gør vores bedste, og vi gør det i vores fritid, så vis respekt", lyder opfordringen fra Brian Lykke.

"Jeg har deltaget i temamøder, som Danske Vandværker arrangerede, og kan se, at mange er noget grå i toppen. Men ved nærmere eftertanke giver det måske meget god mening, for pensionister har vel også bedre tid".

"Den tidligere formand i Hvedstrup Vandværk sad på posten i 20 år, og det er et privilegium, at jeg kan spørge ham til råds indimellem. Men ellers vil jeg sige, at vi har vi et godt samarbejde i bestyrelsen, hvor vi løfter i flok, når de store beslutninger skal træffes. Vi har en vandværkspasser, der sørger for det tekniske, så vi læner os op ad fagfolk og stoler på, at de gør arbejdet ordentligt, og så betaler vi regningen".

Nødforsyning til nabovandværket

"Vandværket er nedslidt og trænger til at blive renoveret, men lige nu er den helt store plan at etablere nødforsyning til nabobyens vandværk, så vi kan få rent vand", siger Brian Lykke.

Vandværket i Hvedstrup har dispensation fra Roskilde Kommune til at overskride kvalitetskravene for de pesticider, der er fundet, indtil der er fundet en løsning.

"Hvad der kommer til at ske derefter, tager vi stilling til senere. Min personlige mening er, at en sammenlægning med nabovandværket kunne være en god løsning, så vi bliver mere end 26 husstande til at løfte opgaverne og betale regningerne".

MØD OS PÅ
DANSKE VANDVÆRKERS FAGMESSE
ELLER ONLINE PÅ
DANWATEC.DK/MESSE

DANWATEC

Dit vand – Vores viden

VI HAR MANGE ÅRS ERFARING MED AVANCEREDE LØSNINGER

*Vi kombinerer nytænkning
med traditionelle løsninger*

**CENTRALT
BLØDGØRINGS-
ANLÆG**

VIDEREGÅENDE VANDBEHANDLING

Blødgøring med pellet og ionbytningsmetoden

**NYT
KLEMENSKER
VANDVÆRK**

**NYT ANLÆG
ARLA FOODS**

FREMTIDSSIKRING AF VANDVÆRKER

Fra vurdering til renovering

ROBOTSTYRET TANKINSPEKTION

Mere end 10 års praktisk erfaring

Rådgivning / Filteranlæg / Iltningssystem
Rentvandstank / Rørarbejde / Total renovering
Nye vandværker

RING 20 62 73 50

info@danwatec.dk / DANWATEC.DK

Grafik: Tobias Røder.
Du kan købe plakaten på hjemmesi-
den: tobiasroedershop.com

Livets vand: En radiosatire med afsæt i virkeligheden

Sidste sommer kunne vi på Radio 24syv høre føljetonen Livets Vand, hvor man følger bestyrelsen i et lille vandværk i den opdigtede landsby Tamstrup. Du og din kollega Kasper Nielsen har skrevet og tilrettelagt Livets Vand. Hvorfor valgte I, at et vandværk skulle være omdrejningspunktet?

”Små samfund har mange niveauer, så jeg kigger på det, der er lige foran næsen på mig. Jeg finder inspiration, der hvor jeg går og står, og bruger det til at skabe fiktive karakterer, der skal håndtere situationer, der er sat på spidsen. Det er spændende, at man med inspiration fra sit eget liv, kan bygge en historie op, som virker troværdig. Kasper og jeg brugte vandværket som omdrejningspunkt til at sætte fokus på temaer som land og by, miljø, natur og pesticider i drikkevandet og bestyrelsesarbejde”.

”Der var mange, der hoppede på limpinden og faktisk kom i tvivl om, hvorvidt Livets Vand er fiktion eller virkelighed. For at skabe en klangbund af noget rigtigt vandværksrelateret læste vi op af Vandposten, når vi optog en del af scenerne. Den fiktive person Christian, som er formand for vandværket i Livets Vand, er nok den karakter, der har mest hold i virkeligheden – det er den karakter, jeg selv spiller, og som minder om min egen situation. Men der sker også ting i serien, som har fundet sted f.eks. en rørsprængning, og det er også rigtigt, at præsten ringede og var sur over, at der ikke var vand i hanen”.

Livets Vand

Livets Vand en klimakritisk og tragikomisk radioføljeton i 20 afsnit, som vandt stor anerkendelse og blev nomineret til Radio Prix i 2019.

I Livets Vand følger vi løjerne i det lille vandværk, hvor tilflytteren Christian er den nye formand for bestyrelsen. Den tidligere formand døde, og nu er Christian trådt til for at lede vandværket, som leverer vand til 26 husstande. Han er meget ambitiøs og søsætter straks en podcast ved navnet Vandposten, der handler om vandværket og bestyrelsesarbejdet. Problemerne tårner sig imidlertid op: Der er pesticider i vandet, der er blevet brugt for mange penge på fryns i bestyrelsen, og der er også blevet fundet spor af afføring i det ellers så vidt berømmede gode danske drikkevand.

Kasper Nielsen og Brian Lykke har tilrettelagt serien Livets Vand, som du kan høre på Podimo.

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Fotograf: Privat

Vores vandværk lukkede, og vi mistede nærheden

Andelshaverne ved det tidligere Fyns Hoved Vandværk ved, hvad det vil sige, når det forbrugerejede vandværk forsvinder. Da vandværket blev lagt ind under Kerteminde Forsyning, forsvandt et tæt sammenhold om noget vigtigt. Denne nærhed, som mangler nu, er en lidt svær størrelse at beskrive, men Henrik Lang Petersen, sætter ord på.

"Hos os var grundejerforeningen og vandværket vævet sammen, og vandet fyldte meget. Vi var sammen om noget vigtigt, og det var med til at skabe en højere grad af nærhed mellem os forbrugere – og også et ansvar. Når vandet er vores, tager vi et større ansvar på os. Det kom til udtryk ved en fælles forståelse for, at vi skulle lade være med at

vande haverne for meget og undgå at bruge sprøjtemidler. Vi var optaget af at passe på vores vand, som var rent og fint", siger Henrik Lang Petersen.

"Vandværket og den årlige generalforsamling var et supergodt trækplaster, og vi kunne nemt tiltrække op mod 100 forbrugere. Det var en social begivenhed, som mange så frem til og en god anledning til at hilse på naboen. Nu har grundejerforeningen ikke så mange opgaver og aktiviteter på tapetet, og vi kan godt mangle vores vandværkssnakke f.eks. om, hvordan vi skulle investere formuen, og de risici, som den ene eller anden disposition ville medføre".

En epoke på 50 år som herre i egen vandforsyning er væk nu, fordi fornufte til sidst vandt over følelserne. Det har nemlig ikke været nemt at beslutte at slippe tøjlerne og lade Kerteminde Forsyning tage over.

"Der var meget debat forud for sammenlægningen, som i første omgang blev stemt ned. Der skulle en ordinær, en ekstra ordinær og ekstra ekstraordinær generalforsamling til, før forslaget om at overdrage vandforsyningen blev

vedtaget. Der var flere, der var bekymrede for forringelse af vandkvaliteten, for Kerteminde Vandforsyning har pesticider i vandet og må blande for at holde sig på grænseværdierne. I vores eget vand i Fyns Hoved fandt vi aldrig pesticider. Medvirkende årsager til at beslutte at lukke og slukke var, at vandværkspasseren var kommet op i årene og på sigt skulle på "pension", og så kom der en hel del nye krav til uddannelse, vandanalyser, et aldrende ledningsnet m.m. – der var simpelthen for store risici ved at stå alene".

Overvejede I ikke, om I kunne lægge jer ind under et andet forbrugerejet vandværk?

"I Hindsholms Vandsamarbejde (Vandsam) har vi haft et godt samarbejde med en række mindre vandværker, men de fleste var efterhånden gået til Kerteminde Forsyning, så det var ikke en mulighed. Jeg tror, at der stadig kun er et par små vandværker med relativt få forbrugere tilbage her på halvøen".

Henrik Lang Petersen, formand for grundejerforeningen og tidligere formand i vandværket på Fyns Hoved.

Fra kilde til hane

- ✓ Tilstandsrapporter
- ✓ Nybygning af vandværker
- ✓ Renovering af vandværker
- ✓ Montage og service
- ✓ El og SRO
- ✓ Energioptimering
- ✓ Blødgøring uden kemi
- ✓ Udlejning af UV-anlæg og containervandværk
- ✓ Pesticidfjernelse

Det nye vandværk i Lem

- Vandværket i Lem indvinder 600.000 m³/år. Vandbehandlingsanlægget er opbygget med en kapacitet på 2x70 m³/h med i alt 4 stk. filtre og 2 stk. rustfrie rentvandstanke på 350 m³
- Se videoen af det færdige vandværk ved at scanne QR-coden med mobilkameraet.

Hovedkontor: Michael Drewsens Vej 23 · Højbjerg
Sjællandskontor: Fruebjergvej 3 · København Ø
Tlf.: 8744 1055 · mail: info@vandogteknik.dk

DE DATA,
DU HAR BRUG FOR
(NÅR DU HAR BRUG
FOR DEM)

Læs mere på ramboll.dk/vandforsyning

RAMBOLL

RAMBOLL LEVERER IT-LØSNINGER, DER KOMBINERER FORBRUGSAFREGNING OG GIS-DATA. DERMED FÅR DU ADGANG TIL VALIDE DATA, NÅR OG HVOR DU HAR BRUG FOR DEM.

Overdragelsen var svær

Fyns Hoved Vandforsyning blev officielt lagt sammen med Kerteminde Forsyning for 1,5 år siden, men dialogen om sammenlægning begyndte for 3 år siden.

”Dengang var vores økonomi velpolstret, men undervejs i forhandlingerne skete der flere brud på ledningsnettet, som skulle repareres. Det betød et stort indhug i vores kassebeholdning og har vist os, at beslutningen var rigtig. Kerteminde Forsyning har på den anden side måske ikke helt fået overdraget, hvad de havde forventet, men der var en fuld teknisk og økonomisk gennemgang og alle beslutninger, vi traf i bestyrelsen, har været lige efter bogen – det har både revisorer og advokater bekræftet”.

Er vandet blevet dyrere efter sammenlægningen?

”Ja, vandet er blevet lidt dyrere. De faste afgifter er lidt højere og en almindelig husstand betaler et par hundrede kroner mere om året. Storforbrugerne – for eksempel campingpladsen – oplever prisforhøjelse på 4.000-5.000 kr., og det er selvfølgelig en slags penge”.

Har I tænkt over, om I kan få indflydelse i Kerteminde Vandforsyning?

Ja, vi vil meget gerne involvere os i det store forsyningselskab, og vi vil på sigt arbejde på, at en fra vores bestyrelse bliver valgt ind i repræsentantskabet i Kerteminde Vandforsyning. Om det bliver mig eller et andet bestyrelsesmedlem, vil tiden vise.

Fyns Hoved Vandforsyning

Forbrugere: 275, heraf sommerhuse og fastboende samt storforbrugere: 1 campingplads og flere landbrug.

Fyns Hoved Vandforsyning blev tidligere drevet som et vandværk. Men på et tidspunkt begyndte man at købe vand fra Dalby Vandværk og sløjfede egne borer, der havde svært ved at følge med i sommerperioden.

Hindsholm

Fyns Hoved er det nordligste punkt på den fynske halvø Hindsholm. Halvøen udgør det nordøstligste punkt på Fyn. Hindsholm er 91 km² og lidt mindre end Samsø, og er omgivet af følgende farvande: Odense Fjord, Kattegat, Storebælt, Romsø Sund og Kerteminde Bugt.

Af Dorthe G. Rasmussen, pressemedarbejder
Foto: Adobe Stock

Frivilligt arbejde for millioner på kommunens forbrugerejede vandværker

Arbejdet på Mariagerfjord Kommunes 45 forbrugerejede vandværker repræsenterer en værdi på knap 4.7 millioner kroner hvert år. Udover den store værdi af det frivillige arbejde er der også en lang række andre fordele ved den decentrale vandstruktur, som sikrer rent drikkevand i hanen. Jan Andersen, bestyrelsesformand på Øster Hurup Vandværk i Hadsund, forklarer:

”Hvis vi mister de forbrugerejede vandværker, mister vi samtidig en stor portion nærdemokrati og indflydelse på vores drikkevandsforsyning her i kommunen. De forbrugerejede vandværker er demokratiske, og det er nemt at gennemskue, hvad der foregår. Sådan er det ikke altid på de store kommunale forsyninger, hvor mange beslutninger træffes på lukkede møder bag nedrullede gardiner”.

Generalforsamlingen er vagthund

I Mariagerfjord Kommune bor cirka halvdelen af indbyggerne i landdistrikterne, men de fleste investeringer sker i hovedbyerne i kommunerne. Det er dyrt at vedligeholde og udvide på forsyningsområderne i de større byer.

”Når der sker investeringer i regi af de forbrugerejede vandværker, lægges alle relevante oplysninger frem til forbrugerne. Overskrides budgettet, er der kontant afregning på næste generalforsamling, for det er nemt for ejerne at se, hvordan tingene hænger sammen. På de kommunale forsyninger bliver mange ting gemt væk i store papirbunker i form af konsulentrapporter og prisforhøjelser. Ved de forbrugerejede vandværker er de variable omkostninger typisk lave, selvfølgelig grundet den mulige frivillige bestyrelsessammensætning, men i høj grad på grund det nærdemokratiske princip ved den direkte aflæggelse af regnskab mv. ved generalforsamlingen. At nogle får honorar eller løn for en bestyrelsespost og det tilhørende arbejde i bestyrelsen er helt ok. Honorarer i et forbrugerejet vandværk er synlige på generalforsamlingen, hvorimod de kan være meget uigennemskuelige i forsyningselskaberne. Det har bl.a. tænketanken Cepos faktisk kritiseret tilbage i 2017 i en artikel i Altinget”, siger bestyrelsesformand på Øster Hurup Vandværk. Artiklen i Altinget har overskriften Forsyningssektoren fordyres af politiske vennetjenester.

Lokale forbrugerejede vandværker er klima- og miljøvenlige

Men det er ikke kun de økonomiske fordele ved Danmarks decentrale drikkevandsmodel, som Jan Andersen lægger vægt på, når han fremhæver fordelene ved mange og decentrale forbrugerejede vandværker.

”De små og mindre vandværker, som ligger fordelt i kommunen, er klimavenlige. Og der er en enorm stor værdi i det lokale ejerskab, når der arbejdes med grøn omstilling, energibesparelser og

Øster Hurup Vandværk

Øster Hurup Vandværk blev etableret i 1933. Da var der omkring 70 forbrugere. I dag er der ca. 2.900 forbrugere, som får vand fra vandværket. Sommerhusene udgør cirka 2.100.

Vandværket dækker et areal på ca. 32 km².

biodiversitet. Når vi gør noget lokalt, ser vi jo effekten med vores egne øjne”.

Levering af drikkevand koster energi, men lokale vandværker er klimavenlige, og en lang transportvej bruger unødvendigt meget energi. En overslagsberegning fra Krüger A/S viser, at det koster minimum 15 procent mere i energiforbrug at transportere vandet 10 km ekstra.

Desuden bliver kvaliteten af drikkevandet også ringere, hvis der bliver pumpet store mængder ud, som ikke bliver brugt med det samme og derfor står for længe i rørene. Sidst, men absolut ikke mindst, giver en decentral struktur også større forsyningsikkerhed, hvis der opstår en forurening. For når de udpumpede vandmængder er mindre, kan man bedre inddæmme forureningen og etablere en nødforsyning.

Vi skal fortælle mere om det, vi laver på vandværkerne

Som så mange andre foreninger kniber det også for nogle vandværker at få flere frivillige til at tage en tørn på vandværket.

”Hvis vi skal blive ved med at være relevante, bliver vi nødt til at fortælle meget mere om det, vi laver på vandværkerne, så vi kan tiltrække nyt blod. Vi skal åbne os over for omverdenen.

Nogle steder står der nogle meget engagerede vandværksfolk helt alene med deres engagement. De klager over, at der ikke kommer særlig mange mennesker til generalforsamlingerne, og

De frivilliges arbejde på danske vandværker svarer til knap 177 millioner kroner hvert år

Regnskabet er baseret på, at der typisk er fem medlemmer i en vandværksbestyrelse, som hver lægger 52 timer om året, altså i alt 260 timer. Sætter vi en timeløn til 400 kroner og regner ud fra, at vi i Danmark 1.700 vandværker, ender vi med et beløb på knap 177 millioner kroner.

de forsøger at lokke flere til med en bid mad. Men rent faktisk tror jeg mere, at det handler om at fortælle, hvor mange forskellige opgaver du kan få mulighed for at komme til at arbejde med ved at indgå i en bestyrelse på et vandværk”, fastslår Jan Andersen og fremhæver, at der er noget for enhver smag ved at gå ombord i en vandværksbestyrelse.

”Vi arbejder med de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). Det passer jo godt til dem, som er klima- og miljøinteresserede. Vi laver vedligeholdelsesplaner for vandværket, så der er også noget for de teknisk interesserede. Økonomien på et vandværk er jo hamrende vigtigt, så der er masser at rive i for økonomyperne, som skal have tallene til at passe. Vi arbejder også med kvalitetsstyring, så der er en lang række af ting, vi tager stilling til i bestyrelsesarbejdet på vandværkerne”.

Vi skal have de rigtige med på generalforsamlingen

Nogle vandværker klager over, at der ikke kommer så mange til generalforsamlingen, og Danske Vandværker har undersøgt, hvad der skal til, for at forbrugerne vil møde op. Mange svarede, at de rent faktisk ikke vidste, hvornår vandværket holdt generalforsamlingen. Og cirka halvdelen af de lidt over 1.000 adspurgte oplyste, at de egentlig gerne ville have deltaget, hvis de havde vidst det.

”Det siger jo meget. Man kan ikke deltage i noget, man ikke ved foregår. Vi skal kommunikere mere med vores forbrugere. Men på den anden side, når kommunen holder borgermøde, kommer der måske 100 mennesker ud af 42.000 indbyggere. Det rigtige spørgsmål, man skal stille sig selv, er - hvor mange forventer du, at der skal komme? Jeg tænker, det vigtigste er, at de, der har interesse for vand og det demokratiske arbejde i vandværkets bestyrelse, møder op, for så er der da noget at arbejde med”.

Godkendt til drikkevand

Ny bekendtgørelse sikrer vores drikkevand

Hos JCH finder du en af de sikreste afspæringsventiler der findes. Vores produkter er af den kendte høje kvalitet og VA-godkendte.

Kontakt os og hør mere om den nye bekendtgørelse vedr. byggevarer i kontakt med drikkevand.

En løsning der holder vand

JCH A/S · TLF. 75 85 84 08 · JCHANSEN.DK

ISO 9001:2008

WEB-Administration Forbrugerafregning

Alle funktioner til håndtering af vandværkets administrative opgaver fra internet-browser.

- årsopgørelse
- áconto opkrævning
- flytteopgørelse
- finansbogføring
- målerkartotek

Integreret PBS betalingsservice og internet måleraflysning via www.dkvand.dk

Net applikationen kan kombineres i en ren gør-det-selv og/eller servicebureau løsning.

Se demo på www.Foreningscentralen.dk

- prøv programmet gratis i 3 måneder
- support inkluderet i abonnementet

Et administrativt system for hele bestyrelsen!

Se også udvalget af administrativ PC software til Windows på vores hjemmeside www.winko.dk

Winko Software

Østrøjel 5
2670 Greve

Email: info@winko.dk
Telefon: 43 90 28 12

STOP KALKEN – GARANTERET VIRKNING

Spar penge, tid og vedligehold – Godt for miljø og mennesker

Ingen service eller vedligeholdelsesudgifter

Længere levetid og mindre vedligehold af installationer, pumper, ventiler m.m.

10 års produktgaranti ved køb

Stopper og nedbryder kalkaflejringer

Ingen forskel i smagen på vandet

Aflastning af miljø ved brug af mindre energi og ingen kemi

Mød os på messen i Fredericia

Vi værner om det danske drikkevand samt miljøet
– Derfor kemifri vandbehandling

Kontakt os for mere information på Tlf. 70 60 56 00 eller se mere på www.lagur.dk

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Privat

Lille vandværk i Drastrup har god opbakning fra forbrugerne

Niels Ilberg Jacobsen er ny formand i det lille vandværk i Drastrup ved Aalborg – vandværket servicerer 120 husholdninger. Med en uddannelse som maskinmester i ryggen er Niels godt klædt på til at være engageret i vandværkets drift.

”Vi er heldige, for det er faktisk ret nemt at drive vores vandværk. Vi ligger midt i et smørhul, hvor arealerne har været grundvandsbeskyttet siden 1970’erne, dermed har vi heller ikke udfordringer med pesticider. Grundvandsspejlet ligger højt, så vandet flyder næsten af sig selv, men pumper og filtre er i helt fin stand, og det samme gælder ledningsnettet, der strækker sig over 3,5 km”.

Vandværket har ikke digital styring og overvågning af driften, men hver uge trækker Niels data fra loggen om bl.a. energi- og vandforbrug. Udtræk fra loggen var noget, som den tidligere formand satte op.

”I Drastrup er der god opbakning til vandværket, fordi folk kan se, at det forbrugerejede vandværk giver værdi. Ikke mindst på grund af prisen. Det koster 250 kr. om året for målergebyr, og vi tager 3,50 kr. pr. kubikmeter vand. Det er jo vanvittigt billigt sammenlignet med priserne hos Aalborg Forsyning, hvor en husholdning med et gennemsnitligt forbrug betaler ca. 12 kr. pr. kubik-

meter vand. Og kvaliteten er den samme, så derfor tænker vi heller ikke på at lukke vores vandværk”.

”I vores lille landsby er det hele vævet sammen – bestyrelsen i beboerforeningen og i vandværket tæller næsten de samme ildsjæle – og på den måde kender vi hinanden og har et godt fællesskab. Over de næste 3-4 år skal vi have et generationsskifte i bestyrelsen, for de bestyrelsesmedlemmer, der har siddet i mange år, vil gerne pensioneres. For eksempel har næstformanden siddet på posten i 32 år. Vi går ud og prikke til nye kandidater, og jeg håber, ikke det bliver svært, for vi kender hinanden, og der er opbakning til vandværket”.

Mere fokus på information

Med blot et halvt år på bagen som formand på vandværket, har Niels valgt at fokusere mere på information til forbrugerne. Fra to årlige nyhedsbreve udkommer der nu flere, og vandværkets hjemmeside bliver opdateret oftere, ligesom man kan læse nyheder om vandet på Drastrups fælles Facebook-side.

”Vi har overvejet, om det er nok at informere på hjemmeside og Facebook. Det er ikke alle, der har en profil på Facebook, så vi kombinerer med hus-

standsomdelte nyhedsbreve. Spørgsmålet er så, hvor ofte forbrugerne kigger i deres postkasser?”, slutter Niels Ilberg Jacobsen.

Niels Ilberg Jacobsen blev formand for Drastrup Vandværk for et halvt år siden.

Af Dorthe G. Rasmussen, pressemedarbejder
Foto: Adobe Stock

Forbrugerejjet vandværk fremtidssikrer vandforsyningen i Grenaa

Hvor får Grenaa sit vand fra i 2040? Det spørgsmål har været ledestjernen i et projekt i Grenaa, som resulterer i bygningen af et nyt forbrugerejjet vandværk. Bygherren er Vandcenter Djurs, kapaciteten bliver på 1 mio. m³ om året med mulighed for udvidelse til 1,5 mio. m³. Den nye kildeplads med fire boreriger ligger i skovene ved Sostrup Slot. Prisen ender omkring de 45 millioner kroner, og vandværket forventes at være kørende januar 2022.

”Her ude på spidsen af Djursland er vi nødt til at klare tingene selv. Udover at vi mennesker behøver vand for at overleve, har vi også en del virksomheder og industri i området, som skal bruge vand i deres produktion. Vi er meget bevidste om, at der ikke kommer nogen og hjælper os, vi har jo ingen naboer mod øst”, indleder formanden for Vandcenter Djurs a.m.b.a, Svend Brandstrup Hansen, da han skal fortælle om baggrunden for at bygge et nyt vandværk.

Forsyningsikkerhed er altafgørende

Projektet tog sin begyndelse i foråret 2016. Forsyningsikkerhed er altafgørende, vand er en livsbetingelse og et kerneelement i samfundet, og der skal ikke blot være vand nok til alle her og nu, men også fremtidige generationer skal have adgang til drikkevand. Derfor skød Vandcenter Djurs gang i diskussi-

onen ved at afholde et par workshops, hvor vandværkets bestyrelse, ansatte og sidst, men absolut ikke mindst, kommunen deltog.

”Vi drøftede en række muligheder for at fremtidssikre vandforsyningen, og vi havde stort udbytte af deltagernes lokalkendskab. Ret hurtigt stod det klart, at et nyt vandværk ved Sostrup Slot var den bedste mulighed, for her er risikoen for at finde pesticider eller andre uønskede stoffer i grundvandet ret lille”, fortæller Vandcenter Djurs direktør, Henrik Harregaard Jordalen.

Efter en lang række analyser og prøver har bestyrelsen for Vandcenter Djurs besluttet at gennemføre projektet. Det vides endnu ikke helt præcist, hvornår det første spadestik tages, men det ligger fast, at vandværket skal være i drift i januar 2022.

Fremtidssikringen af vandet

I Norddjurs Kommune er der i dag omkring 44 vandværker. Sammenlægninger af vandværkerne sker stille og roligt. Formanden for Vandcenter Djurs forventer, at der om nogle år vil være et sted mellem 10 og 15 vandværker tilbage i kommunen: ”Om 20 år kan der måske være en fem-seks vandværker tilbage her i Norddjurs Kommune, derfor er det også enormt vigtigt, at det nye vandværk så at sige fremtidssikrer fremtiden”, siger Svend Brandstrup Hansen.

”Både borgmesteren og jeg er a.m.b.a.-mænd og vi mente, at forbrugerne er de allerbedste til at styre deres egen vandforsyning. Men siden da er der kommet en vandsektorlov, som spænder ben for en del”.

siger Svend Brandstrup Hansen,
formand for Vandcenter Djurs a.m.b.a.

”Drikkevandet ejes nu engang bedst af forbrugerne på en gennemskuelig og demokratisk måde”

siger Svend Brandstrup Hansen,
formand for Vandcenter Djurs a.m.b.a.

Vandcenter Djurs a.m.b.a

Vandselskabet blev etableret i 2006 i forbindelse med kommunalreformen og forsyner knap 16.000 forbrugere. I 2019 udpumpede selskabet cirka 1,4 mio. m³ og har et ledningsnet på omkring 320 km. Vandselskabet samarbejder med skolerne i området og er besøgs vandværk. Vandcenter Djurs tilbyder andre vandværker at udføre den daglige administration, fakturering og bogføring, så vandværket kan koncentrere sig om bestyrelsesarbejdet, og vandcentret udfører også vandanalyser og renoveringsarbejde.

Parterne bag nyt vandværk ved Sostrup Slot:

Vandcenter Djurs har indhentet tre tilbud og er endt med følgende leverandører: Silhorko, Cubo Arkitekter, Frontmatec, KT Erhvervsbyg. Niras er rådgiver på projektet.

Til vandværket har vandcentret købt én hektar jord.

Vandcentrets direktør, Henrik Harregaard Jordalen, supplerer: "Det nye vandværk giver mulighed for, at andre vandværker kan komme med, hvis de ønsker det. Vi bygger faktisk to vandværker i Sostrup, som supplerer hinanden og sikrer en vandforsyning i top. Desuden lægger vi også en ekstra vandledning, så vi er meget fleksible i forhold til vandforbruget.

Torne på vejen

Vandcenter Djurs blev udskilt fra det kommunale system i forbindelse med kommunalreformen i 2006. Svend Brandstrup Hansen, som er tidligere landmand og viceborgmester i Grenaa Kommune, fortæller, at det var et meget bevidst valg, at vandforsyningen blev forbrugerejet: "Både borgmesteren og jeg er a.m.b.a.-mænd, og vi mente, at forbrugerne er de allerbedste til at styre deres egen vandforsyning. Men siden da er der kommet en vandsektorlov, som spænder ben for en del. Eksempelvis er det da ret urimeligt, at vi i bestyrelsen risikerer at få problemer, hvis ejerne på en generalforsamling for

eksempel beslutter, at de vil have blødgøringsanlæg installeret centralt på vandforsyningen. Så stiger vandprisen, og bestyrelsen kan bare sige, jamen, vi kan ikke få lov til at hæve prisen for Forsyningssekretariatet. Så kan vi reelt stå i en situation, hvor vi i bestyrelsen ikke kan respektere en beslutning truffet af vores ejere på en generalforsamling".

Direktøren supplerer: "Der er ingen tvivl om, at Forsyningssekretariatet gør livet sværere. Og det er utilfredsstillende, for vi betaler jo selv for sekretariatet. Skulle vi ikke det, kunne jeg uden at blinke med øjnene nedsætte vores vandpris med 15 øre per kubikmeter. Jeg vil ikke lægge skjul på, at det har været et langt og slidsomt arbejde at få alt på plads i forbindelse med bygningen af det nye vandværk. Der har været udfordringer i forbindelse med vores økonomiske regulering. De kender ikke vores verden, og vi passer ikke ind i deres systemer. Jeg er direktør i et rent forbrugerejet drikkevandsselskab, og det er svært for mig at forstå, at jeg skal benchmarkes op mod kommunale multisekskaber, som burde kunne udnytte deres stordrifts-

fordele meget mere. Ikke desto mindre ser vi jo gang på gang undersøgelser, som viser, at vand fra forbrugerejede selskaber er billigst".

Finansieringen af det nye vandværk er faldet på plads med både sværdslag og krydsede klinger. Vandcenter Djurs forventer en forøgelse af prisen fra 1,00 kroner til 1,30 kroner per kubikmeter på grund af indvindingen i Sostrup. Det svarer til en stigning på cirka 150 kroner om året for en gennemsnitsfamilie.

Vand på forbrugernes hænder

Der er masser af saft og kraft i de forbrugerejede vandværker i Norddjurs Kommune. Svend Brandstrup Hansen er også formand for Norddjurs Vandråd, og formanden med de to kasketter understreger, at samarbejdet fungerer fantastisk: "Vi har et rigtig godt samarbejde både med kommunen og med de andre forbrugerejede vandværker. Og det er vigtigt, for drikkevandet ejes nu engang bedst af forbrugerne på en gennemskuelig og demokratisk måde".

På vej mod CO₂-neutralitet

Vandcenter Djurs har ved Dolmer beplantet cirka 53 hektar skov. Der er plantet op imod 200.000 træer, som udover at passe på grundvandet, også vil betyde, at selskabet er på vej mod at blive CO₂-neutralt. Træerne vil i sin enkelthed optage mere CO₂, end vandværket bruger i energi til driften.

Den miljørigtige måde at komme kalkproblemerne til livs - mere end 25 års erfaring!

KALKKNUSEREN

Endelig forstår
videnskaben, hvad der sker
på molekylenniveau når vand
påvirkes af lyd - og ja det virker!
Læs mere på hjemmesiden

VANDVÆRKER • INDUSTRI • HOSPITALER • PLEJEHJEM • HOTELLER • EJENDOMSKOMPLEKSER • PRIVATBOLIGER

Kalk i vandet giver store problemer, men heldigvis er der en nem løsning

Ved at behandle drikkevandet med Kalkknuseren, ændrer kalken struktur så den ikke længere aflejres i rør, vandhaner, el-kedler, toiletter, varmelegemer i vaskemaskiner mv.

KALKKNUSEREN løser kalkproblemerne:

- **INGEN** brug af kemikalier
- Ingen løbende vedligeholdelse
- Rengøringen bliver lettere
- Grogrundlaget for biofilm og legionella fjernes
- De sundhedsmæssige fordele ved kalk i drikkevandet bevares
- Gamle kalkaflejringer løsner sig overalt i ledningsnettet
- Levetiden forlænges for vaskemaskiner, opvaskemaskiner m.v.
- Sparer energi og mindsker derved CO²-udledningen

Læs mere og bestil på www.kalkknuser.dk

AMTechAquaMiljø ApS ■ Tlf. 44 94 33 08 ■ info@kalkknuser.dk

AMTechAquaMiljø
kalkknuser.dk

Af Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder
Foto: Coop

Coop:

Forbrugerne kan hjælpe på flere måder

Coop er godt i gang med en række initiativer, der engagerer alle. Ikke kun dem, der vil stille op til butikkernes bestyrelser, men også travle børnefamilier og unge, der gerne vil gøre en forskel og hjælpe kortvarigt uden at sidde i en bestyrelse. Vi har talt med Coops foreningsdirektør Mike Dranov for at hente inspiration til arbejdet på forbrugerejede vandværker.

Coop er ejet af 1,8 mio. forbrugere, der handler og optjener bonus i Coops butikker.

”Vi er ejet af medlemmerne, og i respekt for medlemmerne vil vi være relevante for dem alle. Det er derfor, at vi i Coop har sat det mål, at vi vil engagere alle vores 1.8 mio. medlemmer på den måde, at de skal gøre mere end blot at handle i Coops butikker og optjene bonus”, siger foreningsdirektør i Coop Mike Dranov.

”Det kan lyde lidt vildt. Men det kan være alt fra et lille engagement, hvor de læser bladet Samvirke og deltager i arrangementer i butikkerne, til det store arrangement, hvor forbrugerne deltager i demokratiet og melder sig til arbejdet i den øverste bestyrelse i Coop”.

For at engagere medlemmerne har Coop sat forskellige initiativer i gang inden for de sidste par år. Ganske enkelt ved at prøve sig frem og finde ud af, hvilke initiativer der virker.

Madfællesskaber

”Noget af det, vi arbejder med, er, at lave madfællesskaber i butikkerne. Sidste år blev der arrangeret madfællesskaber i 70 butikker med et deltagerantal på 100-200 forbrugere pr. gang”, siger Mike Dranov.

Madfællesskaberne styrker fællesskabet i lokalsamfundet, fordi man kan sætte sig ned og falde i snak med sine naboer.

”Vi har lavet en drejebog til konceptet med madfællesskaber, så butikkerne kan læse, hvordan de stabler arrangementet på benene, så det kører nærmest af sig selv”.

Rammer en nerve

De lokale butikker er begyndt at gå sammen med andre foreninger for at holde debatter og foredrag om for eksempel de varer, der kan spises, hvis man har glutenallergi.

”De faglige foredrag og debatter går som varmt brød og bliver hurtigt udsolgt, fordi de rammer en nerve hos forbrugerne, der gerne vil deltage i noget, der er relevant for dem. Arrangementet behøver ikke at være relevant for os i Coop, det vigtigste er, at det er relevant for forbrugerne, fordi det er dem, vi er der for. Arrangementet kan derfor også handle om, hvorfor butikkerne i midtbyen lukker, hvis det er det emne, der ligger forbrugerne på sinde”.

Slår på tromme for valg til bestyrelserne

I Coop er der cirka 600 butiksbestyrelser, der holder generalforsamling en gang om året, og normalt annonceres der for generalforsamlingerne i butikken.

”Til næste forår holder vi en demokratiuge i uge 16, hvor vi slår på tromme for, at man i denne festuge skal komme og fejre demokratiet og gøre sin indflydelse gældende på generalforsamlingerne og årsmøderne. Vi forventer, at rigtig mange af vores bestyrelser vælger at lægge generalforsamlingen eller årsmødet i denne uge”, siger Mike Dranov.

”Det kræver mod at samle et aktivistkorps, for hvad nu hvis de vil arbejde med nogle helt andre dagsordener, end Coop gør lige nu. Men der har vi den holdning, at de er vores medlemmer og medejere, så hvis de kan tappe energi ind i nogle lokale ansvarlighedsprojekter, så er det en god ting”

Mike Dranov.

Foreningsdirektør i Coop Mike Dranov.

Digital aktivisme tænder lys i øjnene

Coop udvikler også digitale initiativer til forbrugerne. For eksempel Crowdfunding og en app, hvor butikkerne kommunikerer med forbrugerne om blandt andet arrangementer.

Når Coop er i dialog med travle børnefamilier og unge, der går op i ansvarlighed og bæredygtighed, foregår det også digitalt.

”I ny og næ banker unge på og siger, at de gerne vil hjælpe. Svaret er, at de kan melde sig ind i en bestyrelse, men det er ikke det, de vil. De vil hjælpe på en anden måde. Så vi har overvejet, hvordan vi kan skabe noget, som tænder lyset i deres øjne, og det startede digital aktivisme”.

Bæredygtig og ansvarlighed ligger i Coops DNA, og derfor gav det mening af spørge forbrugerne, hvem der vil være med til digitalt at udvikle Coops strategi for ansvarlighed.

Det var der 2.300 mennesker, der gerne ville. Inden for det seneste stykke tid har 3.000 meldt sig til at få informationer om, hvad de kan gøre for at forbedre klimaet.

”Mange af dem har givet os deres telefonnummer, så vi kan ringe, hvis vi har brug for hjælp, for eksempel til at stable et arrangement på benene i en butik”, siger Mike Dranov og fortsætter:

”Det kræver mod at samle et aktivistkorps for hvad nu, hvis de vil arbejde med nogle helt andre dagsordener, end Coop gør lige nu. Men der har vi den holdning, at de er vores medlemmer og medejere, så hvis de kan tappe energi ind i nogle lokale ansvarlighedsprojekter, så er det en god ting”, siger Mike Dranov.

Af Dorthe G. Rasmussen, pressemedarbejder
Foto: Lisbeth Hjort

Vi skal genopdage vores værdier

Kooperationen er arbejdsgiver- og interesseorganisation for kooperative og socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Vandposten har taget en snak med direktør, Susanne Westhausen.

”Kooperativer opstår som svar på menneskers spørgsmål og udfordringer i hverdagslivet. Det handler kort sagt om dig, mig og vi to. Sammen har vi for eksempel dannet brugsforeninger, andelsboligforeninger, skoler og børnehaver og ikke mindst kritisk infrastruktur som el- varme- og vandværker. I hundrede år har vi løst en lang række meget væsentlige opgaver i fællesskaber. Og formålet med at få løst opgaverne har aldrig været penge. Ideologisk er de forbrugerejede vandværker kooperative, det ville de i hvert fald være under fransk, tysk eller svensk lov. Og når vi har besøg fra udlandet, hører jeg ofte vores gæster sige: Nej, hvor er I altså kooperative her i landet. Og det, de taler om, er det, vi ofte kalder andelsbevægelsen og forenings-Danmark”.

Selv om vores traditioner er store og stolte, trives kooperativer ikke længere særlig godt i Danmark.

”Vi bliver nødt til at genopdage vores baggrund og fælles værdier. Og igen forstå, at det er vigtigt at være en del af et fællesskab, for det gør os stærkere. På de forbrugerejede vandværker, hvor det som bekendt ikke handler om at tjene penge, trives de langsigtede investeringer. Og et af de typiske elementer

ved kooperativer er, at de tiltrækker de tålmodige penge og derfor i højere grad kan være (og er) med til at udvikle lokalsamfundene”.

Susanne Westhausen understreger, at selv om kooperativer ikke stortrives i dagens Danmark, er der dog masser af lyspunkter. For eksempel oplever vi igen, at der etableres lokale økologiske slagterier, da man som bekendt ikke længere må hjemmeslagte på gårdene. Ligesom vi ser, at borgergrupper overtager for eksempel den lokale boghandel eller købmand, hvis de kommer i krise. Og det gør man selvfølgelig for også i fremtiden at kunne leve i provinsen.

Vi skal passe godt på vores goder

Kooperationens direktør mener, at vi er blevet for magelige og alt for vant til, at ting løses for os:

”Stor set alt fungerer jo ret fint i vores samfund. Flyder det for eksempel med pizzabakker på gaden, eller mangler vi vand i hanen, så kommer der nok nogen og fikser det. Og det kan jo være fint nok – men vi skal huske, at det sker kun i kraft af demokratiske processer. Det være sig lokalpolitisk eller gennem deltagelse i vores lokale fællesskaber eksempelvis vandværkerne. Det er nemlig farligt at glemme alt det gode, vi har som for eksempel, at forbrugerne faktisk ejer de demokratiske vandværker, for i udlandet er der grimme eksempler

Susanne Westhausen

på, hvor galt det kan gå. Se for eksempel på Bulgarien. Her blev vandforsyningen med et katastrofalt resultat overladt til private markeds kræfter, som udelukkende havde fokus på at tjene penge. Priserne steg, og kvaliteten faldt dramatisk, og der er stadig brug for massive investeringer fra EU. Vi skal være obs på, at forsvinder det først, så får vi det ikke igen”.

Generationsskiftet er en fælles udfordring for demokratiske virksomheder

”Brugsen, andelsboligforeningerne, varme- og vandforsyningerne deler alle den samme demokratiske udfordring: Hvordan vi får de unge med? Jeg tror, at en del af problemet er, at de ikke lærer nok om kooperativer, forbruger- og fælleseje i skolerne og på universiteterne. Vi har brug en gen-erkendelse af, at det her sørme er vigtigt. Så vi må i gang med kampagner og gøre børn og unge til ambassadører. Og det betyder, at vi må bruge de medier, de bruger. Og så må vi blive ved med at italesætte det her over for politikerne”.

Danmark mangler lovgivning til kooperativerne

”Kooperativer kan tales ind i alle politiske sammenhænge – uanset om du hører til på den højre, den venstre eller lige midt i midten af den politiske skala. Vi har måske en udfordring i, at kooperativer her i Danmark lyder lidt støvet og gammeldags. Men det gør det ikke i udlandet. I Frankrig er cirka 70 procent af de finansielle virksomheder kooperativer, og de udgør også en meget stor del af det tyske erhvervslev. Men i Danmark er kooperativerne ekstra udfordret, fordi vores erhvervsregulering ikke rigtig kan rumme dem, blandt andet fordi vi har en tendens til at markedsliggøre alt her i landet. Nu om dage er det blevet ret usexet ikke at tjene penge til sig selv. Men rent faktisk viser det sig jo, at de kooperative virksomheder klarer sig bedst i modvind. På verdensplan har de ligget i front og er vækstet i forhold til at finde nye løsninger under og efter finanskrisen i 2008. Så fællesskabet har mange styrker, og jeg arbejder for, at politikerne vil sørge for, at lovgivningen også kan rumme kooperativer”, lyder det beslutsomt fra Kooperationens direktør.

Kooperativer historisk set

De syv kooperative principper stammer fra 1844, hvor en gruppe i byen Rochdale i England besluttede at formulere principperne for, hvordan en virksomhed kan være til nytte for både sig selv og for medlemmerne. Det centrale var, at virksomheden skulle være medlemsejet. Og medlemmerne skulle uddannes, så de kunne gavne udviklingen af virksomheden. På den måde blev de kooperative principper formuleret, og både andelsbevægelsen og den kooperative bevægelse bygger på de syv principper.

De syv kooperative principper:

Frit og ligeværdigt medlemskab

Demokratisk medlemskontrol

Medlemmernes økonomiske deltagelse

Selvstændighed og uafhængighed

Uddannelse, oplysning og information

Samarbejde mellem kooperativer

Kilde: Kooperationen.

Mød os
på vandmessen
i Fredericia
2. Oktober

Spilder I tid og vand?

Stadig flere vandværker vælger fjernaflæsning.

Det gør de for at forenkle aflæsningen, men også for at minimere vandspild og få bedre styr på ledningsnettet.

Overvejer I også fjernaflæsning?

Vi tilbyder fjernaflæsning, - både som mobilløsning, hvor I aflæser direkte fra bilen - og som netværksløsning, hvor I aflæser direkte fra værket via Sigfox, LoRaWAN eller wM-Bus.

I aflæsningsprogrammet TEMETRA præsenteres jeres data tydeligt og letforståeligt og med info om lækager, tilbageløb, fejl og andet, som kræver opmærksomhed.

Overvejer I også fjernaflæsning? Så kontakt FLONIDAN på tlf. +45 51 85 66 47.

Kooperativer i 2020

En kooperativ virksomhed er en helt almindelig virksomhed og så alligevel ikke helt. Et kooperativ ejes i fællesskab og styres demokratisk af virksomhedens medlemmer.

Hvor et kapitalselskab kan være ejet af fjerne investorer eller aktionærer, ejes et kooperativ af personer, der deltager aktivt i virksomheden. Det kan eksempelvis være virksomhedens kunder eller medarbejdere. Derfor er et kooperativs formål også at være til størst mulig nytte for sine medlemmer for eksempel ved at skabe gode og spændende arbejdspladser eller ved at sikre adgang til fødevarer af høj kvalitet.

Kooperative virksomheder findes i alle former og størrelser, og de opererer i alle dele af økonomien: Fra sundhedspleje, byggeri og boliger, landbrug, apoteker, supermarkeder, sportsklubber, banker, bagerier – til journalistbureauer, konsulentvirksomheder og advokatkontorer.

Et kooperativ:

- Ejers af virksomhedens aktive deltagere (for eksempel kunder, leverandører eller medarbejdere).
- Styres efter demokratiske principper (typisk 1 medlem = 1 stemme).
- Baserer sine strategiske beslutninger på medlemmernes behov og interesser.
- Geninvesterer sit overskud i virksomheden, giver donationer eller fordeler det blandt medlemmerne for eksempel i henhold til deres arbejdsindsats eller omsætningsbidrag.

”En kooperativ virksomhed er en selvstændig sammenslutning af personer, der frivilligt er gået sammen for at fremme deres fælles økonomiske, sociale og kulturelle behov og interesser gennem en fælles ejet og demokratisk styret virksomhed”.

Definition af et kooperativ. The International Co-operative Alliance.

Af Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder
Foto: Frank Cilius

Forbrugereje handler om, at man sammen løser et fælles problem

Mogens Sparre har ikke kun sin daglige gang på Aalborg Universitet, hvor han forsker og underviser i blandt andet andelsbevægelsen. Han er også formand for forbrugerejede Blokhush Vand og Danske Vandværkers Region Nord. Vi har spurgt ham om fortiden, nutiden og fremtiden for forbrugerejede vandværker.

”Siden andelsbevægelsen kom til Danmark i 1866, er rigtige mennesker gået sammen om at løse fælles problemer. En af Danmarks første boligforeninger opstod, fordi fire bygmestre gik sammen om at bygge ordentlige boliger til deres familier, som indtil da boede under kummerlige forhold. Og det er ud fra den fantastiske arv fra andelsbevægelsen, at de fleste vandværker er startet”, siger Mogens Sparre.

”I Blokhush skete der det, at en mand fra Danfoss kom til byen i 1935 med konceptet om et forbrugerejet vandværk og teknologien til at indvinde vand. Han samlede smeden, købmanden og landmanden i byen, som blev enige om at forsyne sig selv og hinanden med vand”.

▲ Mogens Sparre er adjunkt i Kultur og Læring på Aalborg Universitet og underviser blandt andet i andelsbevægelsen.

Manden fra Danfoss må i øvrigt også have besøgt andre byer nær Blokhus for at sælge løsningen. I hvert fald er Blokhus Vand stiftet på nogenlunde samme tidspunkt som fire nabovandværker.

Ingen bestemmer mere end andre

"Den helt store fordel ved forbrugerejede vandværker i dag, er, at ingen bestemmer mere end andre", siger Mogens Sparre.

Denne fordel har rødder i andelsbevægelsen.

"I andelsbevægelsen stemmer vi efter Rockdale-princippet, det vil sige efter hoveder og ikke hoveder. Alle har en stemme", siger Mogens Sparre og fortsætter:

"Drikkevand er et livsvilkår, og derfor er det vigtigt, at alle har indflydelse på det. På et forbrugerejet vandværk er der demokratisk indflydelse i modsætning til, hvis vandværket blev solgt og udsat for kommerciel udnyttelse".

Forbrugerejede vandværker har en enestående mulighed

Mogens Sparre mener, at andelsbevægelsen har sin berettigelse nu og i fremtiden.

"Andelsbevægelsen er ikke truet. Den har overlevet siden 1800-tallet og har skiftevist være hipt og mindre hipt. Men det, som forbrugerejede vandværker gør de næste år, har betydning. Lige nu har vandværkerne en enestående mulighed i forhold til bæredygtighed. Hvis

vi er gode nok til at udbrede kendskabet til, at det er forbrugerne selv, der ejer drikkevandet og vandværket, så tror jeg, at de vil søge indflydelse og passe på det".

På Mogens Sparres eget vandværk holder de et årligt åbent hus-arrangement, hvor 200 forbrugere deltager.

"Det er hyggeligt og giver en ejerskabsfølelse for vandværket, som man slet ikke havde forestillet sig".

DANSK ROTATIONS PLASTIC APS

Cylindriske Lagertanke

14.450,-
Højde 1500 mm.
5000 liter

17.450,-
Højde 2125 mm.
7500 liter

20.450,-
Højde 2750 mm.
10.000 liter

Ø2350 mm lagertanke i første klasses polyethylen med Ø300 mm skruelåg og 600 mm løst låg samt indstøbt 3" bundafløb

Universalkasser til Opbevaring

995,-
160 liter

Kommer snart!
1495,-
450 liter

Universalkasser i kraftig, vejrbestandig polyethylen med hængslet låg til at aflåse. Kasserne kan stables.

160 liter BxDxH: 680x570x670 mm.
450 liter BxDxH: 1220x620x875 mm.

Velegnet til opbevaring af materialer, foder, kemikalier oa.

Priserne er eksklusiv moms ab Fabrik

For mere info se vores hjemmeside: www.drp.dk

Kalvehave Havnevej 3 • 4771 Kalvehave • Tlf: 55 38 01 02 • Fax: 55 38 80 34 • E-mail: drp@drp.dk

Ny strategi – slutspurten er sat ind

Mission Hvorfor er vi her?

Vi uddanner og rådgiver medlemsvandværkerne og varetager deres interesser både politisk og fagligt. Vi skaber de bedste betingelser for, at vores vandværker kan levere godt drikkevand til deres forbrugere nu og i fremtiden.

Vision Hvor vil vi gerne hen?

Vi vil

- være kendt som Danmarks medlemsdemokratiske drikkevandsforening.
- sætte aftryk på den grønne omstilling, innovation og digitale løsninger gennem nationale partnerskaber og lokale netværk.
- medvirke til at sætte høje kvalitetskrav for drikkevandet og fortsat styrke kompetencerne i branchen.
- gøre det attraktivt at engagere sig i den lokale drikkevandsforsyning.

Input fra forårets dialogmøder lagde grundstenen til oplæg om bl.a. ny vision, og efter et intensivt forløb med flere digitale workshops for foreningens repræsentantskab blev oplæg til ny mission, vision og strategiske spor godkendt inden sommerferien. Tilsammen danner de rammen for det afsluttende arbejde med at udforme foreningens nye strategi.

Først og fremmest skal der lyde en stor tak til alle jer, der deltog på forårets dialogmøder. Det var dejligt at se jeres engagement og få jeres input til de emner, vi kom med. Alle jeres gode ideer og kommentarer tog projektgruppen med i det videre arbejde. Helt konkret har det været inspiration til projektgruppens forslag til ny mission og vision og som grundlag for at identificere fire strategiske spor, der skal udgøre fundamentet for foreningens arbejde de næste år.

Digital involvering

Det var egentlig planen, at foreningens repræsentantskab i fællesskab skulle formulere en ny mission og ny vision og definere de strategiske spor på et seminar før sommerferien. Men grundet Covid-19 måtte involveringen af repræsentantskabet tænkes om. I stedet blev en række digitale workshops arrangeret, som omfattede både et fællesmøde og flere workshops i mindre grupper.

Formålet var, at repræsentantskabet skulle debattere og bearbejde projektgruppens forslag til ny mission og vision, og de skulle give deres tanker

og input til retning og indhold for de strategiske spor. Forløbet blev taget godt imod, når nu situationen var, som den var.

Opbakning til formulering

På baggrund af forløbet med involvering af repræsentantskabet og med deres input og kommentarer i hånden formulerede projektgruppen et endeligt forslag til ny mission, ny vision og strategiske spor, som blev godkendt af landsbestyrelsen inden sommerferien som ramme for arbejdet med at udarbejde den endelige strategitekst.

Hvad mangler?

Nu er slutspurten i strategiprojektet i gang. Der bliver arbejdet på at færdiggøre oplæg til strategitekst og herunder formulering af mål for de strategiske spor. Fikspunktet er, at repræsentantskabet skal godkende det færdige oplæg til foreningens nye strategi på deres møde i november.

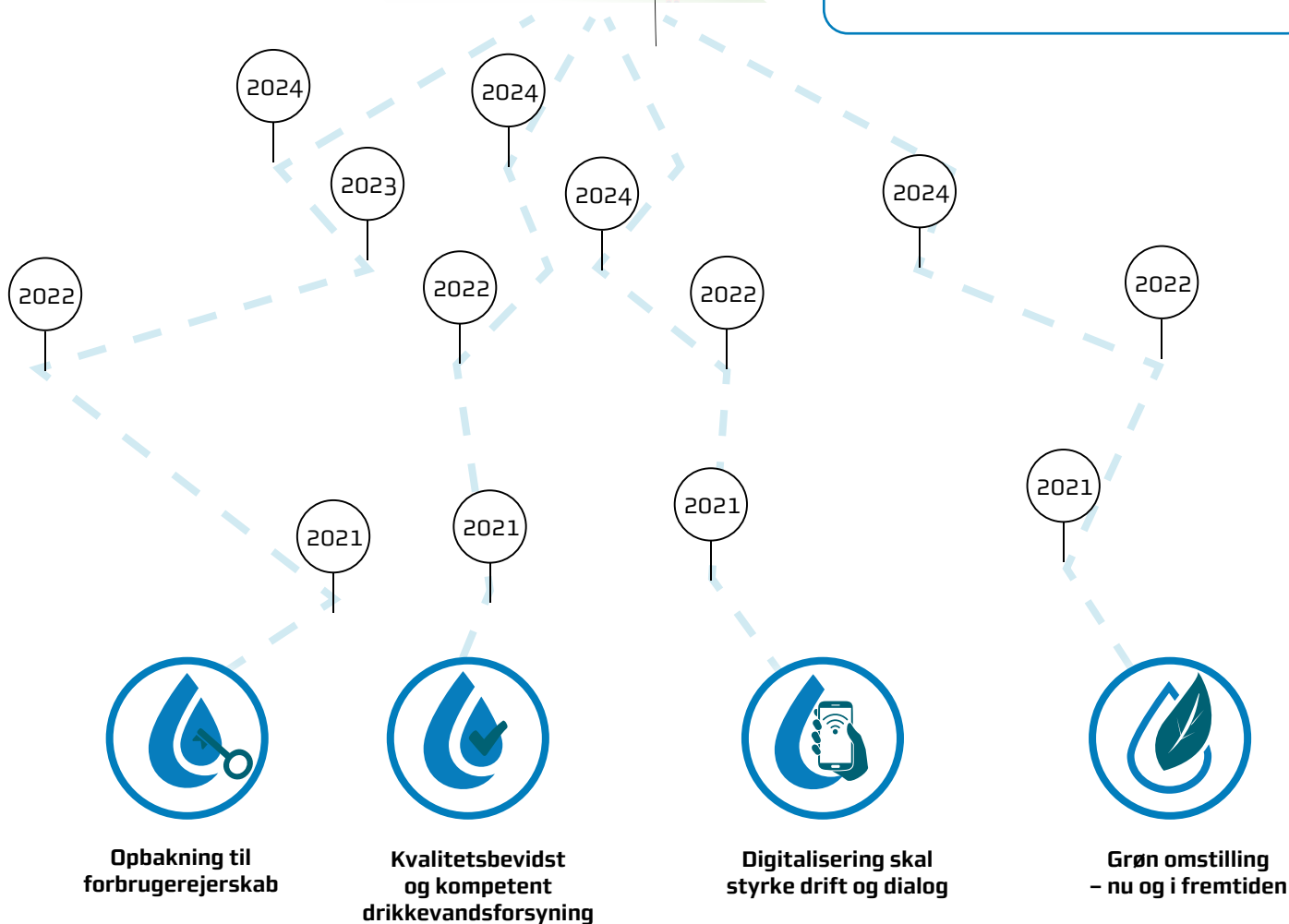
Vi hører stadig gerne fra dig

Brænder du inde med et forslag eller en god ide, så tøv ikke med at kontakte Trine Lindhardt ved at sende en mail på tl@danskevv.dk.

Fire strategiske spor

Der er identificeret fire områder, som skal have særlig opmærksomhed i den kommende strategiperiode. Samlet og hver for sig skal de fire spor være med til at understøtte indfrielsen af visionen.

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Bo Nymann

Mød en regionsformand

1: Hvilket resultat, som du har været med til at skabe, er du mest stolt af?

Da jeg i sin tid startede som regionsformand var foreningens omdømme blandt fagfolk ret ringe og mange sagde, at decentrale forbrugerejede vandværker ikke havde en fremtid. Fagligheden i vores forening og blandt mange af vores vandværker var for lille. Eksperterne så mod England hvor 11 centraliserede mega-vandselskaber hver især dækkede mere end hele Danmarks befolkning, og flere spåede, at sådan ville fremtidens vandforsyningsstruktur blive i Danmark indenfor få år. Sådan er det heldigvis ikke gået.

Jeg mener, at den decentrale vandforsyning har vist sin styrke. Jeg ved godt, at der sker sammenlægninger blandt vores medlemmer, og det synes jeg er rigtigt fint, så længe den grundlæggende decentrale tankegang bibeholdes. Nærheden og kendskabet til det lokale vandværk betyder, at der er et væsentlig større fokus på beskyttelse af vores fremtidige drikkevandsressourcer, end hvad vi ser i f.eks. England, hvor et fåtal i befolkningen ved, hvor deres drikkevand stammer fra. Og så er en decentral vandforsyning positivt for CO₂-udledningen og dermed klimaet, idet vi ikke transporterer drikkevand over store strækninger.

For at drive et vandværk effektivt skal fagligheden være i top - også selvom vandet leveres fra et mindre decentralt vandværk. Det skylder vi vores forbrugere og dermed også os selv.

Blandt medlemmerne i Region Øst er engagementet steget støt de seneste mange år. Vi ser, at flere deltager i ar-

rangementer, og at faglig efteruddannelse anses for en selvfølgelighed.

Ser vi bort fra coronatiden, er det tydeligt, at kurser, temamøder, messer, dialogmøder og generalforsamlinger er yderst velbesøgte, og mange af oplægsholderne og underviserne bemærker, hvor aktive vores deltagende medlemmer er.

Jeg er meget stolt af den høje faglighed blandt Region Øst medlemmer og mener, at en engageret regionsbestyrelse og et godt samarbejde med sekretariatets ansatte har bidraget til at styrke faglighed og basis for fremtidig drift og ledelse af en stærk decentral vandforsyning.

2: Hvad rører sig lige nu i din region: Hvad er medlemmerne optaget af, og hvordan hjælper I dem?

Jeg vil egentlig helst undgå at komme nærmere ind på Covid-19, da mange efterhånden er trætte af situationen. Men vi er nødt til at forholde os til pandemien, fordi den har påvirket os alle. F.eks. den fysiske kontakt til forbrugere og forårets generalforsamlinger er udskudt. Flere vandværker har lavet gensidige aftaler om nødberedskab for vandværkernes drift i tilfælde af Covid-19 sygdom og karantæne.

I skrivende stund er Covid-19 på retur i Danmark, og det er min oplevelse, at mange er lykkedes med den ekstraordinære indsats, og at forbrugerne ikke har oplevet forsyningsproblemer. Regionsbestyrelsens arbejde har naturligvis også været påvirket og kontakten med medlemmerne har været mindre end sædvanligt. En række arrangementer er aflyst eller udskudt, men vi har efter

bedste evne indsamlet og videredelt de gode eksempler på vandværkernes nytænkning, så de kan udbredes i Vandposten eller vores nyhedsbreve.

3: Hvilke store udfordringer er der i din region?

Vi arbejder for at sikre rent og godt drikkevand til vores forbrugere både nu og i fremtiden. Vi arbejder også for at levere vandet økonomisk effektivt. Rigtigt mange steder er vi udfordret af nye pesticidfund, og vi spørger os selv, hvordan vi kan fortsætte med at levere rent og godt drikkevand fremover.

Vores medlemmer gør en stor indsats for at etablere nødforbindelser til nabovandværker, etablere nye borer i skovområder eller sikre vandressourcerne i vores indvindingsoplande ved at rejse skov og indgå dyrkningsaftaler med landmænd. Disse udfordringer vil vi uden tvivl se endnu mere til i den kommende tid.

4: Hvordan mener du, at Danske Vandværker kan være med til at løse den udfordring?

Vi skal være stolte af vores drikkevand, og det skal vi sige højt, så politikerne hører det. Som forening er det essentielt, at vores medlemmer ikke bare er fagligt dygtige og leverer godt drikkevand. Danske Vandværker skal på mange fronter være synlige overfor både det nationale politiske system og lokalpolitikere.

Vi har en god sag og må ikke hvile på laurbærrene, men derimod skal vi løbende sikre, at medlemmerne i Danske Vandværker er fagligt kompetente til

■ Vi stiller skarp på formændene i regionerne

at udføre den livsvigtige opgave, som de har valgt at bestride. Derfor er det vigtigt, at Danske Vandværker, som vores nationale og regionale forening, tager initiativ og viderebringer viden om vores arbejde og engagement til beslutningstagere, så rammevilkårene for vores medlemmer ikke forringes.

Søren Hvilshøj

Formand i Region Øst og
næstformand i
Danske Vandværkers
landsbestyrelse.

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Bo Nymann

Første online generalforsamling i Region Øst

I slutningen af august holdt Region Øst ekstraordinær generalforsamling, hvor vedtægtsændringer som det eneste punkt var på dagsordenen. Medlemmerne kunne deltage ved at møde op fysisk eller ved at deltage online hjemme fra sofaen. Og det valgte 7 ud af 53 at gøre.

Troels Lund, formand i Drøsselbjerg Strands Vandværk på Vestsjælland, var en af dem, der valgte at deltage online.

”Jeg sparede en lang køretur ved at deltage online. Det er glimrende, at det er muligt, især når der er tale om en lille dagsorden. Det vigtigste for mig er, at jeg kunne deltage og afgive min

stemme. At teknikken så drillede lidt, det sker jo, og som en nødløsning afgav jeg min stemme ved at ringe den ind til dirigenten. Jeg er bestemt for, at vi kan deltage online i møder og kurser, når det giver mening. Men vi skal heller ikke glemme de fysiske møder og det sociale aspekt ved at være sammen og netværke. Derfor møder jeg op fysisk til den ordinære generalforsamling i september”.

Dagsordenen var lille, idet der var to punkter på dagsordenen:

1: Vedtægtsændring, så ansatte kan vælges ind regionsbestyrelsen og dermed repræsentere Region Øst i repræ-

sentantskabet – foreningens højeste myndighed.

2: Vedtægtsændring: Konsekvensrettelser (mindre uhensigtsmæssigheder og sproglige formuleringer) i vedtægterne.

Et flertal af deltagerne stemte for vedtægtsændringerne. Men ifølge majoritetsreglerne var der ikke tilstrækkelige afgivne stemmer til at vedtage ændringer i vedtægterne, så på den ordinære generalforsamling i september stemmes der igen om ændringerne.

Erik Jensen, kasserer i Nr. Dalby Kimmerslev Vandværk var fysisk til stede på den ekstraordinære generalforsamling.

"Jeg synes, det er positivt, at online afstemning er en mulighed. Afstemning pr. brev burde også være en mulighed, for man kan være forhindret i at deltage fysisk. Med disse muligheder kan man give sit besyv med og stemme. Så det er fint. Der opstod lidt tekniske problemer undervejs, men det blev løst, og egentlig er der vel bare at sige, at øvelse gør mester. Uanset hvor godt man har forberedt sig, vil der altid være nogen, der har brug for lidt hjælp til hvilke knapper, de skal trykke på.

Der er ærgerligt, at vi ikke kan stemme om at vores generalforsamlinger kan gennemføres online, nu vi alligevel er i gang med at ændre vedtægterne".

Formand for Region Øst Søren Hvilshøj glæder sig over, at medlemmerne har taget godt imod online deltagelse og afstemning på den ekstraordinære generalforsamling.

"Jeg håber, at flere her på falderebet også vælger at deltage online i den ordinære generalforsamling. For at øge deltagernes tryghed ved at deltage online, gennemfører vi en prøveafstemning online inden generalforsamlingen begynder. Her kan deltagerne prøve systemet af og få løst evt. it-udfordringer.

På baggrund af den veloverståede ekstraordinære generalforsamling overvejer bestyrelsen i Region Øst endnu en lille vedtægtsændring til 2021.

Ændringen skal tilføje muligheden for, at vi også i fremtiden kan tilbyde medlemmerne at stemme online ved generalforsamlingerne. Det tænkte vi beklageligvis ikke på at få med i de ændringer, som vi stemmer om i år", siger Søren Hvilshøj.

Orientering fra landsbestyrelsen

Landsbestyrelsen holdt årets tredje møde Den 20. juni, hvor flere spændende emner var på dagsordenen. Der blev desuden afholdt et ekstraordinært Møde den 27. juni med et enkelt punkt på dagsordenen om initiativer på baggrund af politisk klimaaftale.

På grund af coronakrisen blev begge landsbestyrelsesmøder afholdt digitalt i Teams, og under de givne omstændigheder forløb møderne tilfredsstillende.

Initiativer på baggrund af politisk klimaaftale

Den 16. juni 2020 indgik Folketingets partier på nær DF og Nye Borgerlige en aftale om "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi". I aftalen er et afsnit om vandsektoren, hvor der bl.a. lægges op til at undersøge, om øget konsolidering i vandsektoren vil have gavnlig indflydelse på omkostningsniveau og energi- og klimaaftryk i sektoren. Aftalen om klimaplanen kommer i forlængelse af klimapartnerskabet for vand, affald og cirkulær økonomi fra marts 2020 og effektiviseringsanalysen fra Forsyningssekretariatet fra april 2020.

Det primære fokus hos regeringen og aftaleparterne er at igangsætte initiativer, der indfrier målet om 70 procent reduktion af CO₂. Derfor godkendte landsbestyrelsen på baggrund af klimaplanen en økonomisk ramme til at igangsætte analyser og initiativer til brug overfor politikere og embedsfolk herunder oplæg om indfrielse af målet om CO₂-

reduktion og fordele ved den decentrale drikkevandsforsyning og forbrugereje (medlemsdemokrati). Dermed kan foreningen bidrage positivt til dagsordenen om bæredygtighed og klima og tale imod at konsolidering altid er den bedste løsning.

Konsekvenser ved manglende indberetning af nøgletal

Foreningens medlemmer skal hvert år indberette tre nøgletal til sekretariatet. Tallene bruges til at udregne det enkelte medlems kontingent og forsikringskontingent, og det er derfor vigtigt, at tallene er opdateret inden årsfaktureringen. Siden sidste år er der gjort en indsats for at få alle indberetninger i hus ved bl.a. at forkorte indberetningsperioden, intensivere informationsniveauet i både Vandposten og nyhedsbrevet samt udsendelse af rykkere. Men på trods af indsatsen er der stadig enkelte medlemmer, der ikke indberetter nøgletallene. Det er ønsket, at incitamentet for at indberette frem-

adrettet skærpes, da der er brug for tallene bl.a. for at foreningens budget kan blive mere retvisende. På den baggrund besluttede landsbestyrelsen, at et medlem, der ikke indberetter sine nøgletal i indberetningsperioden, tillægges et gebyr på årsfaktureringen på 200 kr., og at indberetningens betydning for forsikringsdækningen tydeliggøres.

Bestyrelsesportal for foreningens politiske organer

En bestyrelsesportal er en elektronisk mødemappe, der samler alle nødvendige mødedokumenter, som bestyrelsen arbejder med og indeholder historisk bestyrelsesmateriale. En bestyrelsesportal vil lette arbejdet omkring håndtering af materiale til bestyrelsen. Når materiale til næste møde er lagt ind i portalen, modtager man en mail, og herefter kan man via en browser på sin pc, tablet eller smartphone læse materialet. Landsbestyrelsen godkendte, at der indkøbes og implementeres en digital bestyrelsesportal til brug for møder i foreningens politiske organer og udvalg.

Ny strategi for Danske Vandværker

Landsbestyrelsen gav udtryk for, at de føler sig veloplyste og inddraget i processen omkring arbejdet med foreningens nye strategi, som forløber efter planen. På mødet godkendte landsbestyrelsen forslag til ny mission, ny

vision og ny kernefortælling som ramme for det videre arbejde. Næste skridt er, at landsbestyrelsen skal arbejde med de strategiske spor på deres seminar ultimo august.

Læs mere om strategiarbejdet på side 62.

Klimaaftele

Ny strategi

Indberetning

Bestyrelsespotal

Kan jeres regnskab holde vand?

Mød vores vandværksadministration

Britta E. Nielsen
E: bhn@agrovi.dk
T: 24 75 39 83

Dora Hansen
E: doh@agrovi.dk
T: 21 18 92 14

Vi har mere end **20 års erfaring** i administrationen af private vandværker og hjælper jer med opgavem inden for:

Bogføring | Indberetninger til skat | Årsregnskab | Aconto- og årsafregninger | Flytteopgørelser | Kontrol af indbetalinger | Udsendelse af rykkere | Betaling af regninger.

Kontakt os for et tilbud på jeres regnskab

Læs mere om os på agrovi.dk/oekonomi-revision

Agrovi

FR. DAHLGAARD AS VANDVÆRKSINDUSTRI

- Rådgivning
- Projektering
- Tilstandsrapport
- Totalentreprise
- Fagentreprise
- Nybygning
- Renovering
- Service og vedligehold
- Rengøring af rentvandstanke
- Udlejning af UV anlæg
- Certificerede rustfrie svejsere
- Certificerede PE svejsere
- Eget maskinværksted

TLF: 5943 0230
post@dahlgaard.dk
www.dahlgaard.dk

GRUNDVAND TIL DRILLEKVVAND

Af Dorthe G. Rasmussen, pressemedarbejder
Fotograf: Frank Cilius

I drikkevandets tjeneste

”Forbrugereje er en meget demokratisk ejerform, derfor er det mod mine principper, når forbrugerejede vandværker bliver kommunale”.

Vandposten møder en veloplagt og karismatisk Peder Dall Jørgensen 16. juli på hjemmeadressen i Rødding. De 90 venter lige om hjørnet, men Peder Dall Jørgensen sover stille ind 2. august efter kort tids sygdom, blot to dage før sin 90-års fødselsdag. Men da Peder tager fat på sin fortælling den dag i juli, er der intet, som tyder på, at han snart skal forlade os.

”Min far var andelsmand om en hals, så det er nok det, som har smittet af på mig”, fortæller den tidligere landsformand og det nuværende æresmedlem i Danske Vandværker, Peder Dall Jørgensen smilende. Faderen kom til Københoved, som ligger i Sønderjylland syd for Kongeåen, fra København. Han placerede familiens rødder dybt i mulden i lokalområdet.

Da der blev oprettet en brugsforening i området, blev det med Peders far som formand, ligesom faderen også var formand for gødningsforeningen. I sparekassen i Skodborg bestred faderen posten som næstformand. Så det med at engagere sig lå i generne, men med egne ord er Peder Dall Jørgensen blot en simpel landmand, som overtog en gård efter sin far.

”Jeg har aldrig stilet efter noget, men er altid blevet foreslået og så valgt til po-

sterne. Jeg er aldrig gået efter magten, men er blevet opfordret af andre til at stille op. Og det har jeg det rigtig godt med”, siger han med en stor portion charmerende jysk beskedenhed.

Indgangen til en lang karriere i drikkevandets tjeneste begyndte i 1968, da Peder Dall Jørgensen blev valgt ind i bestyrelsen på Københoved Vandværk. Titlen var kasserer, og vi er i tiden før, nogen havde tænkt på vandmålere. Vandbetalingen blev opkrævet fysisk, og forbrugerne betalte efter anslået forbrug.

”Region Syd var blevet dannet, og skæbnen ville, at der skulle vælges en ny til bestyrelsen. I september 1980 var der generalforsamling på Hotel Rødding, og formanden for mit vandværk rejste og foreslog mig. Den eneste anbefaling, jeg fik med på vejen, var, at jeg kom fra et lille vandværk”, fortæller Peder Dall Jørgensen med en vis lune: ”Men den anbefaling virkede tilsyneladende, for bagefter kom der én over til og sagde, ja, vi kender dig jo ikke, men du kommer fra et lille vandværk, så derfor stemte vi på dig”.

Op gennem geledderne

Arbejdet i regionens bestyrelse tog fart, og også dengang stod der grundvand, forebyggelse mod forurening og et tæt

samarbejde mellem de lokale vandværker på dagsordenen. Efter nogle år blev Peder Dall Jørgensen valgt til næstformand i Region Syd, men i 1989 gik formanden af, fordi han havde solgt sit hus, og så blev det Peders lod at fortsætte som formand.

”Som formand i det sydlige kom jeg med i hovedforeningen af vandværker. Også dengang lå hovedkontoret i Solrød Strand, og min tid som formand må jo være gået sådan nogenlunde, for da der i 1992 skulle vælges en ny landsformand, blev det mig. Jeg fik selvfølgelig en hel masse ekstra arbejde ved at blive formand, men heldigvis gav posten også en lille løn, for tiden tillod ikke længere, at jeg kunne drive min gård, derfor solgte jeg den til en af mine fire sønner samme år”.

Der sparkes døre ind

”Kort tid efter jeg var blevet formand, spurgte foreningens direktør mig, hvad vi dog skulle gøre ved, at vandværkerne ikke blev hørt, når der skulle lave nye love om for eksempel grundvandet.

Landbruget, lystfiskerne, miljøforeningerne osv. blev hørt, men vi gjorde ikke. Så sagde jeg, der er kun én ting, vi kan gøre – og det er at tage ind på Christi-

Læs også landsformand, Ole Wiils, mindeord om Peder Dall Jørgensen under "Nyt om navne".

▲
Peder Dall Jørgensen, tidligere landsformand.

ansborg og sparke dørene ind. Og det gjorde vi så, og vi fik holdt møder med alle de forskellige partier. Det tog vel en tre dage at komme rundt om dem alle, og vi mødte heldigvis megen velvillighed. Og vi kom på høringslisten.

Derefter gik turen over til landbruget på Axelborg for at skabe forståelse for vores arbejde. Vi kunne godt mærke, at de var lidt smånervøse, men så viste det sig, at Peter Gemælke, som netop var blevet ny formand, boede blot 12 kilometer væk fra mig hjemme i København. Det gjorde det meget nemmere at tale sammen, og stemningen vendte til det positive”, siger Peter Dall med et stort glimt i øjet.

Minister indfører vandmålere

Som vandværkernes førstemand har Peder Dall Jørgensen igennem årene mødt mange politikere og embedsmænd. Der er blevet holdt en hel del møder med forskellige miljøministre og repræsentanter fra Miljøstyrelsen. Og specielt en minister har gjort et stort indtryk:

”Svend Auken var helt fantastisk. Han lyttede og var altid så positiv. Han var samarbejdsorienteret, og så fik han indført vandmålere. Det var lidt af en geni-streg, for det påvirkede vores adfærd i en meget positiv retning, og vi begyndte at spare på vandet. Møderne med ham var altid gode og udbytterige”.

Kontaktudvalg og farvel til automatisk formandsskifte

”I min tid som formand fik vi oprettet et kontaktudvalg i de fleste kommuner i landet. Alle vandværker var velkomne til at være med, og det stod hurtigt klart, at når vi mødtes med kommunen sammen, så havde vi større gennemslagskraft. Efter kommunalreformen i 2006 er kontaktudvalgene blevet samlet i vandråd i de nye, større kommuner.

Indtil februar i år var jeg faktisk stadig kasserer i vandrådet i Vejen Kommune.

Jeg fik også ændret valgproceduren for foreningens formand. De første år gik stillingen på skift blandt regionerne med valg hvert andet år. Det, syntes jeg, var en dårlig ide, for det tager tid at komme ordentlig ind i arbejdet”.

Vandkongresser i udlandet

”Som landsformand har jeg haft mange gode oplevelser. I 1997 blev jeg udpeget af Miljøstyrelsen til at være delegeret til en verdenskongres om grundvand i Madrid. Kongen af Spanien åbnede kongressen, som varede i fire dage. Det var meget spændende at høre, hvordan man arbejdede med drikkevand andre steder. Vi må prise os lykkelige over den model, vi har i Danmark, men det er som om, vi skal have genoplivet andels-tanken. Den har været en meget vigtig byggesten i det, som har givet os et rigt samfund. Det er en arv, vi skal passe på. Efter kongressen tog vi rundt i landet og var så heldige at møde cykelrytterne, som kørte Spanien rundt, de trampede godt nok i pedalerne”, fortæller Peder Dall Jørgensen entusiastisk og fortsætter:

”I 1999 var jeg igen på verdenskongres denne gang i Buenos Aires i Argentina. Vi tog afsted i september, men i Argentina var det forår, og træerne var ved at springe ud. Så det år havde jeg forår to gange. Det var Argentinas præsident, der åbnede kongressen. Jeg talte blandt andet med én fra Sydafrika, som ejede et vandværk. Han fortalte, at nogle af hans forbrugere ikke ville betale for vandet, for det kom jo lige oppe fra Vorherre, så derfor måtte det da være ganske gratis. De tænkte nok ikke på, at drift og rørlægning koster penge. Men han fortalte også, at nogle var så fattige, at de ikke havde råd til at betale for vandet. Dem gav han en speciel billig pris, for vand kan ingen af os undvære”.

Gjorde størst indtryk

”Den største oplevelse var nok en lille ting, men den gjorde et stort indtryk på mig. Det er altid sjovt at have noget med hjem, når man er ude at rejse, så derfor gik vi ind i en læderhandel for at købe en livrem. Ekspedienten ville gerne vide, hvor vi kom fra, og da han hørte, at vi kom fra Europa, skulle vi hilse på hans chef. Butiksejeren skulle lige være helt sikker på, at vi kom fra Danmark, og så fortalte han, at han kom fra Po-

Fakta om Danske Vandværker

12. februar 1977 dannes FVD af sammenslutningen af vandværker i Jylland, De Fynske vandværker, Foreningen af vandværker på Sjælland, Lolland-Falster og Møn samt Foreningen af private vandværker på Bornholm. I 2015 ændres navnet til Danske Vandværker.

”Bestyrelserne på vandværker skal være vågne for at tiltrække nye kræfter. Det er en bestyrelses opgave”, siger Peder Dall Jørgensen

len, og under anden verdenskrig havde han siddet i tysk koncentrationslejr. Han blev reddet af de hvide Bernadotte busser, men måtte indse, at tog han tilbage til Polen ville mange tro, at han havde samarbejdet med tyskerne for at overleve. I stedet måtte han tage til Argentina og skabe sig en fremtid dér. Det var en meget, meget rørende historie, synes jeg”.

Efter ni år som landsformand gav Peder Dall Jørgensen stafetten videre i 2001. På repræsentantskabsmødet på Bornholm i 2001 blev han udnævnt til det første æresmedlem af Danske Vandværker. I 2002 sagde han farvel til arbejdet i Region Syd efter 22 år.

Den tidligere landsformand har været en stor støtte og kilde til inspiration for den nuværende landsformand, Ole Wiil.

Kom trygt med på vores arrangementer

Efterårets kursus sæson er i fuld gang, og vi har masser af interessante og lærerige kursustilbud og webinarer på paletten. Du kan se vores samlede tilbud og tilmelde dig på danskevv.dk.

Vi passer på hinanden

Covid-19 er et vilkår, som vi skal leve med og tage bestik af. Derfor gør vi alt, hvad der står i vores magt for, at du kan føle dig tryk, når du deltager på vores kurser og arrangementer.

Kurserne og arrangementerne er planlagt med udgangspunkt i sundhedsmyndighedernes retningslinjer. Vi har taget højde for krav til afstand, der er rigeligt med håndsprit, forplejningen klares med respekt for hygiejnen. Og

hvis du har lyst til at bære mundbind, så synes vi, det er helt ok.

Ansvar for at du får en god oplevelse er nemlig både dit og mit

Hvis har spørgsmål i forhold til Covid-19, er du meget velkommen til at tage fat i kursuskoordinator Connie Valbjørn på cv@danskevv.dk

Vask dine hænder tit eller brug håndsprit

Host eller nys i dit ærme

Hold afstand og bed andre om at tage hensyn

Undgå håndtryk, kindkys og kram - berøns den fysiske kontakt

Rekruttering af frivillige

20. oktober
1. online-møde

3. november
2. online-møde

De frivillige er derude. Men kender de til de vigtige opgaver, I beskæftiger jer med i jeres vandværk? Og kender de overhovedet til vandværket? Og kan man tænke rekruttering af frivillige til vandværkets bestyrelse på en anden måde, så folk melder sig under fanerne? Det mener Lasse Petersen fra Ingerfair, som underviser på kursusforløbet.

Vi har sammensat et nyt kursusforløb, der foregår online. Kurset starter og slutter med online-møder og mellem onlinemøderne er der selvstudie, hvor du i dit eget tempo kan arbejde med materialet, som består af korte videoer, små opgaver og øvelser, som ruster dig til arbejdet med at rekruttere frivillige.

Lækagesøgning

16. november

23. november

24. november

Tag kontrollen med dit ledningsnet tilbage? Tag med på kurset og lær, hvordan kan arbejde med at få en stabil og effektiv vandforsyning. Du får viden om metoder og instrumenter, der bruges til at spore lækager i ledninger. Og du får større indsigt i, hvordan du planlægger og udfører lækagesporing.

Niveau

Supplerende kurser, der giver dig en supplerende viden.

Videregående - heldagskurser til dig, der godt vil lidt dybere ind et emne.

Lovpligtige kurser, som loven foreskriver, man skal have.

Anbefalede kurser med relevant viden, når man har med vandværk at gøre.

Administration

Bestyrelse

Drift

Håndværker

Selvstudie

Webinar

Online kursus

Online møder

Administration		Dato 📅	Region	Sted 📍	Hvem
Vandanalyser – lovkrav og risikovurdering	✓	01.oktober		Webinar	
Vandværksøkonomi og bogføring	✓	06. oktober	Fyn	Fjelsted Skov Hotel & Konference	
Vandværksøkonomi og bogføring	✓	07. oktober	Midtjylland	Laasby kro	
HR: Den nye ferielov, opfølgning		08. oktober		Webinar	
Vandsektorloven - mulighed for udtræden	✓	02. november		Webinar	
Digitalt vandværk: Sådan når du forbrugerne	✓	10. november		Webinar	

Bestyrelse		Dato 📅	Region	Sted 📍	Hvem
Introduktion til GeoAtlasLive	✓	06. oktober			
Rekruttering af frivillige	✓	20. oktober		Onlinekursus	
Vandværksjura og regler	✓	21. oktober	Fyn	Dalum Landbrugsskole	
Oplæring i GeoAtlas Live	✓	22. oktober			
Vandværksjura og regler	✓	22. oktober	Nordjylland	IC Vendsyssel	
Persondata - opfølgning og hvad er nyt?		18. november		Webinar	

Drift og hygiejne		Dato 📅	Region	Sted 📍	Hvem
Driftskursus		06. oktober	Sjælland	Hotel Falster	
Driftskursus		06. oktober	Sjælland	Hotel Falster	
Driftskursus		27. oktober	Syddjylland	Rold Storkro	
Driftskursus		27. oktober	Syddjylland	Rold Storkro	
Udbudsregler: Udvidet kursus		03. november	Sjælland	FrederiksborgCentret	
Udbudsregler: Udvidet kursus		04. november	Syddjylland	Danhostel Fredericia	
Grundlæggende vandforsyning	✓	05. november		Webinar	
Hygiejekursus		09. november	Sjælland	Hotel Falster	
Håndværkerhygiejekursus	✓	09. november	Sjælland	Hotel Falster	
Hygiejekursus		10. november	Sjælland	Hotel Falster	
Hygiejekursus		16. november	Nordjylland	Rold Storkro	
Håndværkerhygiejekursus	✓	16. november	Nordjylland	Rold Storkro	
Lækagesøgning		16. november	Sjælland	Comwell Sorø	
Hygiejekursus		17. november	Nordjylland	Rold Storkro	
Lækagesøgning		23. november	Syddjylland	Agerskov Kro og Hotel	
Lækagesøgning		24. november	Midtjylland	Auning Kro	

Messer		Dato 📅	Region	Sted 📍	
Messe i Fredericia		02. oktober	Syddjylland	Messe C	

Netværksmøder		Dato 📅	Region	Sted 📍	Hvem
Ledernetværk		12. november		Frederik VI's Hotel	

Vandrådsmøder		Dato 📅	Region	Sted 📍	
Regionsvandrådsmøde		19. november	Syddjylland	Agerskov Kro og Hotel	

* Der tages forbehold for ændringer.

Vigtige datoer

Coronasituationen betyder, at fristerne for at indberette og indbetale A-skat, AM-bidrag og moms ændrer sig løbende. På SKATs hjemmeside kan du se de opdaterede frister.

Følg med på [skat.dk](https://www.skat.dk)

Fratrædelse

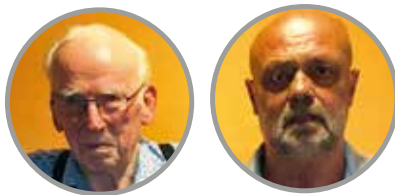
Formanden træder af

Efter 32 år som formand for bestyrelsen i Vindeby Vandforsyning trådte Jacob Tjørntved Davidsen af som formand, på generalforsamlingen 25. august i år. Jacob Tjørntved Davidsen fortsætter som daglig leder af vandforsyningen.

”Tiden er løbet fra dobbeltrollen som formand og driftsleder i så stor en vandforsyning, som vi driver. Alt bliver vejret og vurderet i dag, så derfor adskiller vi nu de to poster. Efter 32 år som formand, trænger vi nok også til nye tanker og nyt initiativ”, siger den afgangende formand.

Jacob har gennem årene haft mange tillidsposter blandt andet næstformand i Danske Vandværker, formand for De Fynske Vandværker, medlem af DANVAs grundvandskomite, Altinget, byråd og meget andet.

Formandsskifte

Peter Grønvall (tv) og Jens Haagensen

Formandsskifte i vandrådet på Bornholm

Vandrådet på Bornholm har på generalforsamlingen 10. august 2020 sagt farvel til den mangeårige formand Peter Grønvall. Peter kom ind i bestyrelsen i Østerlars Vandværk i 1984, og i 1998 blev han valgt til formand. Peters arrangement i vandværksarbejde førte ham i 2002 ind i vandrådet, hvor han blev formand. Peter repræsenterede også Bornholm i Region Øst og dermed sad han i foreningens repræsentantskab. Posten medførte en del møder og rejseaktivitet, men også en masse oplevelser. Peter har været den drivende kraft i kontaktudvalget på Bornholm, og han har arrangeret kurser, studie-ture, fabriksbesøg og møder. Peter har lagt et stort arbejde i at få kontaktudvalget til at fungere på bedste vis. Vandrådet takker Peter Grønvall for det gode samarbejde og ønsker ham et godt otium.

Nu er stafetten givet videre til den nye vandrådsformand Jens Haagensen, formand i Balka Strand Vandværk, som vi byder velkommen til.

Velkommen

Vandværker:

Langeland Vand ApS
Krastrup Vandværk
Nr. Vilstrup Vandværk

Virksomheder:

Overblik

Mindeord

En god vandværksmand er ikke mere...

Det var trist meddelelse at erfare, at Christian Ermose var død 80 år gammel. Jeg havde det privilegium at sidde i bestyrelse med ham for Danske Vandværker Region Fyn fra 2008 til 2015.

Hans store erfaring i organisatoriske forhold og hans usvigelige evne til at tackle problemer inden for økonomi nød foreningen godt af, ligesom han arbejdede med at sikre grundvandet for forbrugerne i Korinth, hvor han var bestyrelsesmedlem i en lang årrække.

Christians væsen indgød respekt i alle kredse, og han stod ikke tilbage for at udtrykke sig meget klart, hvis han følte, at noget ikke var, som det skulle være. Der er en del kolleger i vandsektoren, som gennem årene på en venlig og bestemt facon blev udsat for Christians overbevisende argumentationer. Samtidigt var han i besiddelse af en særdeles veludviklet sans for humor, der kunne løse op, hvis han følte klimaet i bestyrelsen var blevet for tungt.

De sidste år blev desværre præget af hustruen Anna Maries død i 2017 og hans egen svære sygdom i de følgende år.

Med Christians død har vandsektoren sagt farvel til en frontkæmper af stort format.

Æret være Christians minde.

Af Palle Christensen, fhv. formand for Region Fyn

Mindeord

Af landsformand Ole Wiil

Tidligere landsformand og æresmedlem i Danske Vandværker, Peder Dall Jørgensen, sov stille ind 2. august efter kort tids sygdom, blot 2 dage før sin 90-års fødselsdag.

Valget til Københoved Vandværks bestyrelse i 1968 blev indledningen til en lang periode i den decentrale vandforsynings tjeneste frem mod foreningens 50-års jubilæum 17. februar 2018.

Interessen og engagementet for vandværkerne tog til, og sideløbende med virket som landmand og forsikringsmand blev Peder valgt som næstformand i Sammenslutningen af Vandværker i Jylland og formand i Region Syd samt landsformand for Danske Vandværker, som dengang hed Danmarks Private Vandværker.

I en lang årrække indtil begyndelsen af årtusindet stod Peder i spidsen for de danske vandværker og kæmpede her en sej kamp imod en række lovændringer, som i stedet for bedre vand, blot medførte mere bureaukrati og dyrere vand.

Da han tiltrådte som landsformand var foreningen relativt ukendt, men det fik han lavet om på, da han så at sige sparkede dørene op til Christiansborg og fik politikerne i tale. Nu blev der pludselig lyttet og foreningen blev hørt, når der var

nye lovforslag under opsejling.

Det blev faktisk startskuddet til foreningens udvikling til en meget synlig aktør i den vigtige debat om dansk drikkevand og til en forening, der bliver taget alvorligt og med på råd.

Vi skylder ham en stor tak for indsatsen og udtaler et "Æret være Peder Dalls minde".

Læs også interview med Peder Dall Jørgensen på side 68

AC MEJERIMASKINER
ApS

"Vi har gennem flere år leveret rustfrie tanke, som opfylder alle levnedsmiddel krav, til tilfredse kunder."

RUSTFRIE RENTVANDSTANKE PÅ LAGER

- Nye / brugte
- Op til 300 m³
- Stående / liggende
- Hygiejne venlige
- Flot design
- Levering og installering

Så hvis I står over for en udskiftning af vandreservoir, er I meget velkommen til at få et uforpligtende tilbud.

Se mere på www.acmm.dk

Administrative it-systemer

DFF|EDB

DFF|EDB a.m.b.a.
Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

Affugtere

FUGT KONTROL

Charlottevej 2, 4270 Høng
Tlf.: 5885 1008
www.fugtkontrol.dk
info@fugtkontrol.dk

Analyseværktøjer

DIEHL

Metering

Glentevej 1, 6705 Esbjerg Ø
Tlf. 76 13 43 00
info-dmdk@diehl.com
www.diehl.com/metering

Microwa

Microwa
Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

Ruskol
- Det handler om fugt

Affugtning, service og vedligehold
Ruskol a/s,
Raasigvangen 9, 3550 Slangerup
Tlf. 44 95 56 20, sales@ruskol.dk,
www.ruskol.dk

kamstrup

Kamstrup A/S
Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S
Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Blødgøring

AMTech AquaMiljø

kalkknuser.dk
Gør noget ved kalken !

AMTech Aqua Miljø ApS
Herlev Hovedgade 119, 1 sal – 2730 Herlev
Tlf. 44 94 33 08
Info@amtech.dk
www.kalkknuser.dk

DANWATEC

Dit vand – Vores viden

Danwatec

Energivej 3, 4180 Sorø
Tlf. 20 62 73 50, info@danwatec.dk
www.danwatec.dk

Brøndboring | Geoenergi | Service

Ellevej 7 | DK-3670 Veksø | www.awell.dk
+45 9389 8960 | jjf@awell.dk

NÆSTVED BRØNDBORING & VANDVÆRKSSERVICE

En del af Vand Gruppen A/S

Næstved Brøndboring & Vandværksservice A/S

Transportbuen 5 G
4700 Næstved, tlf. 55 72 02 34
info@nbvand.dk, www.nbvand.dk

Lagur Kemifri vandbehandling løser dine kalkproblemer. Vi garanterer effekten.

Lagur ApS

Attrupvej 4 | 8550 Ryomgård
+45 70 60 56 00 | post@lagur.dk |
www.lagur.dk

Brøndboringsfirmaet Brøker

Spånebak 7, 4300 Holbæk,
Tlf. 59 44 04 06
thomas@broeker.dk

S.P. BRØNDBORING

En del af Vand Gruppen A/S

Søren Pedersen Brøndboring A/S

Haurum byvej 7
8450 Hammel
www.godtvand.dk

SILHORKO

REN VANDBEHANDLING

Silhorko

Tlf. 87 93 83 00, info@silhorko.dk
www.silhorko.dk

HASBO AS

Holmetoften 5 • 2970 Hørsholm •
45 76 33 88 • www.hasbo.dk •
hasbo@hasbo.dk

VAND SCHMIDT A/S

Vand-Schmidt A/S

Platinvej 59, 6000 Kolding,
Tlf. 74 56 11 11, info@vand-schmidt.dk
www.vand-schmidt.dk

Brøndboring

K. SØRENSEN & SØN

En del af Vand Gruppen A/S

K. Sørensen & Søn A/S

Sjællandsvej 10
9000 Frederikshavn, tlf. 98 42 33 51
info@k-sorensen.dk,
www.k-sorensen.dk

Fjernaflysning

A. HØJFELDT

En del af Vand Gruppen A/S

A. Højfeldt A/S

Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

NØRDJYSK

GRUNDVANDSSÆNKNING

40 års erfaring med Brøndboring
Avanceret boreudstyr og erfarne
medarbejdere.

Leverer resultater af høj kvalitet

Kontakt: Tlf. 98 26 88 39
www.njgs@mail.dk

DIEHL

Metering

Glentevej 1, 6705 Esbjerg Ø
Tlf. 76 13 43 00
info-dmdk@diehl.com
www.diehl.com/metering

kamstrup

Kamstrup A/S

Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

kamstrup

Kamstrup A/S

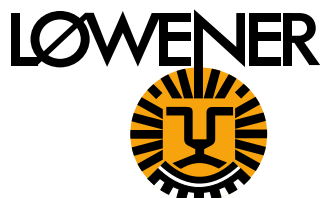
Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

Microwa

Microwa

Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

V. Løwener A/S

Smedeland 2 • 2600 Glostrup
Tlf: 43 200 300 • vl@loewener.dk
www.loewener.dk

Watts Industries Nordic AB

Tlf.: +45 86 52 00 32, www.socla.com
wattsnordic@wattswater.com

RAMBØLL

Rambøll Danmark A/S

Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Fjernaflæste målere
og kontraventiler

Forbrugsafregning

Firmaet har eksisteret i mere end 40 år
Vi servicerer udelukkende vandværker
Tlf. 75 39 32 55, www.vand-edb.dk
Mail: post@vand-edb.dk

DIEHL Metering

Glentevej 1, 6705 Esbjerg Ø
Tlf. 76 13 43 00
info-dmdk@diehl.com
www.diehl.com/metering

DFF|EDB

DFF|EDB a.m.b.a.
Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

Winko Software

Østrøjel 5, 2670 Greve,
Tlf.: 43 90 28 12, kb@winko.dk
Web-baseret forbrugsafregning
se www.Foreningscentralen.dk

FLONIDAN

Flonidan A/S

Islandsvej 29, 8700 Horsens,
Tlf. 75 61 88 88, www.flonidan.dk

Kontorhjälpens

Vandværksadministration

- Få styr på administrationen
Tlf. 97 74 12 00

Forsikring

**Skræddersyede
vandværksforsikringer**

Tlf. 43 57 51 03
Mail: danskev@rtm.dk

Ledelsessystem

**Ledningsregistrering og GPS
opmåling. Lever op til ny LER lov
og andre kendte fremtidige krav.
Lokal forankring over hele landet.**

Telefon +45 7012 1011,
post@geopartner.dk,
www.geopartner.dk

Hjemmesider

Tethys
Digitale ledelsessystem
til vandværker,
Tlf. 72 30 10 79, Mail: info@tethys.dk
www.tethys.dk

mal-tek
GPS-opmåling og digital lednings-
registrering. Gratis program til at se
og printe digitale kort på PC, iPad
eller smartphone.
Malene Enevold, tlf. 86 55 00 72,
Mail. info@mal-tek.dk

DFF|EDB a.m.b.a.
Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

Kvalitetssikring – DDS og ISO 22000

Mikkel Lundstrøm
Virksomhedskonsulent
+45 21631872
ml@unikconsult.dk
www.unikconsult.dk

Projekter • Rådgivning • kurser

Rambøll Danmark A/S
Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Rambøll Danmark A/S
Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Ledningsregistrering

Thvilum A/S
Åbygade 10, 8300 Odder
Tlf. 86 54 62 33, www.thvilum.dk
Mail: kontor@thvilum.dk

Vi tilbyder ledningsregistrering og
GPS opmåling samt udvikler profes-
sionelle brugervenlige GIS programmer

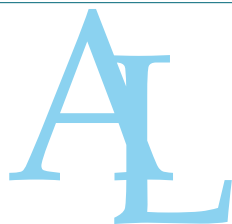
Vandværkernes webredaktør,
Tlf. 60 21 55 88, www.videnporten.dk
Mail: kontakt@videnporten.dk

DFF|EDB a.m.b.a.
Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

Lækagesøgning

Ankers Lækagesøgning
Nygårdspark 71, 3520 Farum
Tlf. 70 25 31 71

JYDSK TERMOGRAFI CENTER

- Lækagesporing,
- Ledningssøgning
- Termografi

www.jydsktermograficenter.dk •
Tlf.: 86 42 94 08 • jydsktermo@gmail.com

Pumper

DESMI

*Pumper- og pumpeløsninger samt service,
vedligeholdelse og reparation på alle
pumpetyper og pumpeinstallationer,
uanset fabrikat.*

DESMI Danmark A/S, Tagholm 1
9400 Nørresundby, www.desmi.com
Hotline 24/7/365, Tlf. 70 23 63 63

GRUNDFOS

Grundfos DK A/S

Professionelle pumpeløsninger til
professionelle brugere!
Martin Bachs Vej 3 • 8850 Bjerringbro
87 50 50 50 • www.grundfos.dk

Regnskab og revision

DFF | EDB

DFF | EDB a.m.b.a.
Merkurvej 7 • 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

**Kontorhjälpens
Vandværksadministration**
- Få styr på administrationen
Tlf. 97 74 12 00

Microwa

Microwa
Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

MIDT REGNSKAB

TIL RÅDIGHED & TIL REGNSKAB

Midt Regnskab - Til rådighed & til
regnskab. Tlf. 40 26 68 93, marie@
midtreghnskab.dk

Regnskabskontor Nord

-nøglen til et godt regnskab

Regnskabskontor Nord
-nøglen til et godt regnskab
Tlf. 96 39 91 00

**Firmaet har eksisteret i mere end 40 år
Vi servicerer udelukkende vandværker**
Tlf. 75 39 32 55, www.vand-edb.dk
Mail: post@vand-edb.dk

Statsautoriserede Revisorer

**En målrettet revision
med kompetence**
- En del af 2+ Revision

Bygnaf 15, 6100 Haderslev
Telefon 74532299
info@2plus-revision.dk
www.2plus-revision.dk

Rør, ventiler, tilbehør

**Kuglehaner, butterflyventiler,
aktuatorer og tilbehør.
EU1935 godkendte ventiler.**

Dansk Ventil Center A/S
Ferrarivej 14, 7100 Vejle
Tlf: 75 72 33 00
www.dvcas.dk

Lauridsen Group ApS

Ugledigevej 91, DK-4760 Vordingborg
Tlf: 53 81 21 41
kb@lauridsen-group.dk
www.lauridsen-group.dk

Rådgivende ingeniører

**DINES JØRGENSEN & CO. A/S
RÅDGIVENDE INGENIØRER FRI**

Dj&Co

Ingeniørrådgivning
fra boring til forbruger.
Kirsebæralle 9-11, 3400 Hillerød
Tlf. 48 26 06 66 www.dj-co.dk

- Alle typer borehulslogs
- Alle typer pumpeforsøg og tolkninger
- Kildepladsvurderinger

København +45 4588 4444
Aarhus +45 8627 3111
www.geo.dk • geo@geo.dk

Råvandsstationer

A. Højfeldt A/S

Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

Brøndboringsfirmaet Brøker

Spånnebæk 7, 4300 Holbæk,
Tlf. 59 44 04 06
thomas@broeker.dk

Styret underboring

PA Underboring

– Entreprenørfirmaet Per Andersen
A/S, Lærkedalsvej 1, 4270 Høng,
tlf.: 40429438,
mail: pa@pa-underboring.dk
https://pa-underboring.dk

Styring, regulering, overvågning (SRO)

Styring og overvågning til dit
vandværk med markedets
nemmeste brugerflade.

Se mere på www.bluecontrol.dk
Mail: info@bluecontrol.dk
Telefon: 70 27 87 66

Silhorko

Tlf. 87 93 83 00, info@silhorko.dk
www.silhorko.dk

X Automation

Hermesvej 1 - 9530 Støvring
Tlf. 99 35 16 10 - mail@xaut.dk
www.xaut.dk

Tankinspektion og -rensning

Dit vand – Vores viden

Danwaterc

Energivej 3, 4180 Sorø
Tlf. 20 62 73 50, info@danwaterc.dk
www.danwaterc.dk

**DK
VANDSERVICE**

En del af Vand Gruppen^{A/S}

DK Vandservice A/S

Mads Eg Damsgaardsvej 52
7400 Herning, tlf. 72 30 10 80,
Mail: info@dk-vandservice.dk
www.dk-vandservice.dk

JH Dyk ApS

Bjarkevej 12, 8464 Galten,
Tlf. 40 82 30 00, www.jh-dyk.dk

NordicSub

ROV -og dykkerinspektion
Rengøring og tykkelsesmåling

NordicSub

Flintager 11, 5330 Munkebo
Tel. 41420901
jesper@nordicsub.dk
www.nordicsub.dk

Seatek Aps

Jens Erik Eriksen
Jernbanevej 2 , 8500 Grenaa
Tlf 4032 2471
jee@seatek.dk

Vandværksfirmaer - udførende

A. HØJFELDT A/S
Water Drilling

A. Højfeldt A/S

Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

Termografi

BL termografi

Gl. Landevej 80, 7000 Fredericia,
Tlf. 76 20 75 15

Dit vand – Vores viden

Danwaterc

Energivej 3, 4180 Sorø
Tlf. 20 62 73 50, info@danwaterc.dk
www.danwaterc.dk

Fr. Dahlgaard A/S

Spånebak 3B
DK-4300 Holbæk
Tlf.: 5943 0230
post@dahlgaard.dk
dahlgaard.dk

Trykluft/Oxygen

Ekspert i oxygen- og nitrogenanlæg,
kompressorer og trykluft til industrien.
Landsdækkende service og vedligehold
af alle mærker hele døgnet, alle ugens
7 dage, hele året.

Tlf.: 5556 5615 · di-trykluft.dk

FYNS VANDVÆRKS- & LEDNINGSSERVICE APS

FYNS VANDVÆRKS- & LEDNINGSSERVICE APS

Industrivej 12 • 5492 Vissenbjerg,
tlf. 65 94 25 81, fvls@fvls.dk

JH Dyk ApS

Bjarkevej 12, 8464 Galten,
Tlf. 40 82 30 00, www.jh-dyk.dk

S.P. BRØNDBORING

En del af Vand Gruppen^{A/S}

Søren Pedersen Brøndboring A/S

Haurum byvej 7
8450 Hammel
www.godtvand.dk

VAND SCHMIDT^{A/S}

Vand-Schmidt A/S

Platinvej 59, 6000 Kolding,
Tlf. 74 56 11 11, info@vand-schmidt.dk
www.vand-schmidt.dk

Brøndboringsfirmaet K. SØRENSEN & SØN^{A/S}

K. Sørensen & Søn A/S

Sjællandsvej 10
9000 Frederikshavn, tlf. 98 42 33 51
info@k-sorensen.dk,
www.k-sorensen.dk

SILHORKO

REN VANDBEHANDLING

Silhorko

Tlf. 87 93 83 00, info@silhorko.dk
www.silhorko.dk

NÆSTVED BRØNDBORING & VANDVÆRKSSERVICE

En del af Vand Gruppen^{A/S}

Næstved Brøndboring & Vandværksservice A/S

Transportbuen 5 G
4700 Næstved, tlf. 55 72 02 34
info@nbvand.dk, www.nbvand.dk

Hovedkontor og værksted:

Michael Drewsens Vej 23, 8270 Højbjerg
Tlf. +45 8744 1055

Sjællandsafdeling:

Fruebjergvej 3, 2100 København Ø
www.vandogteknik.dk

Målrettet annoncering

Bliv synlig hos de danske vandværker og vandforsyninger.

Som leverandør til vandbranchen er magasinet Vandposten det helt rigtige sted for din virksomhed at annoncere. Vandposten når ud til hele vandbranchen og bliver leveret til alle vandværker og vandforsyninger i landet. Politikere, myndigheder, pressen og andre med interesse og viden om vandsektoren modtager også Vandposten.

Vandposten bliver flittigt læst af ansatte og bestyrelsesmedlemmer i alle danske vandværker og vandforsyninger.

Book din næste annonce hos DG Media: **Mette Kronborg**,
Tlf. 40 42 55 91, Mail: mette.k@dgmedia.dk

Regionsoversigt

**Danske
Vandværker**
Region Fyn

Bent Lollesgaard
Birkevej 91
5672 Broby
Mob. 51 79 58 98
bl@danskevv.dk

Jan Larsen
Røjlemosevej 34
5500 Middelfart
Tlf. 51 38 42 99
Mob. 64 40 18 64
jal@danskevv.dk

Jens Larsen
Assensvej 506, Faldsled
5642 Millinge
Tlf. 62 68 22 77
Mob. 23 35 42 77
jl@danskevv.dk

Helge Rosendahl
Saugstedlund 103
5600 Faaborg
Tlf. 62 61 80 26
Mob. 40 11 16 00
her@danskevv.dk

Thaya Sinnathurai
Dalvej 5
5462 Morud
Mob. 20 27 45 99
ths@danskevv.dk

**Danske
Vandværker**
Region Nord

Mogens Sparre
Aalborgvej 39
9492 Blokhus
Tlf. 40 13 18 26
mosp@danskevv.dk

Kjeld Andersen
Poldersvej 20, 9700 Brøn-
derslev
Tlf. 98 81 14 03
Mob. 40 48 10 87
ka@danskevv.dk

Martin N. Andersen
Møllebakken 21, Klitmøller
7700 Thisted
Tlf. 97 97 54 24
Mob. 21 41 57 94
mna@danskevv.dk

Albert Veggerby Andersen
Hasselvænget 2
9670 Løgstør
Tlf. 24 61 46 41
ava@danskevv.dk

Palle L. Nielsen
Havremarken 14
9690 Fjerritslev
Tlf. 98 21 21 14
Mob. 22 96 19 70
pin@danskevv.dk

**Danske
Vandværker**
Region Midt

Niels Christian Ravn
Ribesvej 4
7470 Karup
Tlf. 97 10 21 04
Mob. 20 73 48 85
ncr@danskevv.dk

Villy Dahl Andersen
Åvænget 37B
7480 Vildbjerg
Tlf. 97 13 38 35
Mob. 40 38 63 41
vda@danskevv.dk

Willy Tang
Frøkærparken 102
8320 Mårslet
Tlf. 86 29 08 88
Mob. 23 49 97 99
wt@danskevv.dk

Jens Ole Skovgaard
Jensen
Vejlebakken 17, Låstrup
8832 Skals
Tlf. 86 69 44 94
Mob. 61 27 29 10
josj@danskevv.dk

Torben Nielsen
Vestervang 2, Ølholm
7160 Tørring
Tlf.: 75 80 54 07
Mob. 23 62 20 39
tni@mail.dk

**Danske
Vandværker**
Region Syd

Ole Wiil
Granvej 16
6840 Oksbøl
Mob. 21 75 72 44
ow@danskevv.dk

Peter Storgaard
Jens Thuesensvej 44
Taulov
7000 Fredericia
Tlf. 75 56 31 81
Mob. 40 25 11 81
ps@danskevv.dk

Lorens Jessen
Ahornvej 2, Kliplev
6200 Åbenrå
Tlf. 74 68 73 13
Mob. 30 54 73 17
lj@danskevv.dk

Steen Thomsen
Ahornvej 8, Abild
6270 Tønder
Tlf. 74 72 66 60
Tlf. arb. 72 54 85 29
Mob. 28 99 30 17
st@danskevv.dk

Thorkild Jensen
Nagbølvej 40
6640 Lunderskov
Tlf. 75 58 60 31
Mob. 40 26 86 22
tj@danskevv.dk

**Danske
Vandværker**
Region Øst

Søren Hvilshøj
Ålekæret 29
3450 Allerød
Tlf. 48 14 03 09
Mob. 30 60 03 09
sh@danskevv.dk

Jens Haagensen
Fyrrevej 6
3730 Nexø
Mob. 51 83 58 80
Mail: jha@danskevv.dk

Jens Ejnar Kristensen
Biskop Svanesvej 16
3460 Birkerød
Tlf. 45 90 24 85
jek@danskevv.dk

Jørgen Bruun
Rugvænget 26
4270 Høng
Tlf. 58 85 22 78
Mob. 60 49 42 27
jb@danskevv.dk

Neel Ploug Olsen
Slettevej 1D, Gelsted
4160 Herlufmagle
Mob. 40 33 33 15
nol@danskevv.dk

Ole Sørensen
Ronesbanke 12 A,
Skibinge, 4720 Præstø
Tlf. 55 99 11 73
Mob. 22 77 00 73
os@danskevv.dk

Jens Andreasen
Mosevænget 7,
Snoldelev, 4621, Gadstrup
Tlf. 46 19 07 40
Mob. 40 47 55 73
ja@danskevv.dk

Kurt Black Jensen
Irisvej 12
4920 Søllested
Mob. 40 94 12 84
kbj@danskevv.dk

SIEMENS

Ingenuity for life

Niveaumåling

SITRANS LT500

– fremtidens kontrolenhed til niveaumåling er på markedet.

Nu er den fælles afløser for kontrolenhederne Multiranger, Hydroranger og LUT400 lanceret og frigivet. SITRANS LT500 kan bruges til styring af pumper og niveaumåling i tanke og kan nemt integreres i dit automatiseringssystem.

Fordele

- Kompatibel med SITRANS LR100, LU240 eller anden 2-tråds 4-20 mA transmitter
- Indbyggede funktioner for nøjagtig åben kanal flowmåling
- Forprogrammerede rutiner for pumpestyringer
- Mulighed for datalogning på SD-kort og avanceret diagnosticering
- Klar til digitalisering med HART 7.0, PROFIBUS eller MODBUS RTU.

Vi tror på, at enhver succes starter med en sikker og pålidelig måling.

Vi er specialister i vandforsyning

SHT Vand og Miljø er en teknikoperatør, der har specialiseret sig i at sikre, at det rene danske grundvand når frem til forbrugeren i så høj en kvalitet som muligt.

Det er vi ikke de eneste, der kan, men når det samtidig sker under hensyntagen til stadigt skrappe lovkrav til behandlingen af vandet, fx Drikkevandsbekendtgørelsen, er der ikke mange, der kan sammenligne sig med os.

SHT • Vand & Miljø

Entreprenør - VVS - No-Dig

Valeshøj
Brødlandsvej 56
3310 Ølsted

Tlf.: 47 77 77 53
info@sht.as
www.sht.as

“

Rent vand &
Ren samvittighed

